Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI					
	Trois mois	Six mois	Un an	Trois mois	Six mois	Un an
Một năm..	6$00	6$00	6$36	6$50	6$60	9$00
Các làng và	»	8.00	8.00	9.00	9.00	»
Các công-sở	»	8.00	8.00	9.00	9.00	»
Sáu tháng..	3.00	3.50	3.25	3.25	3.50	4.50
Ba tháng..	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng..	0.50	0.60	0.55	0.50	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au Directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. BUDES DE GUILLEBON
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
(TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

DEPOT LEGAL Indochine 441

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au cent, quatre de hauteur, sur 0 = 068 de large
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái hại cơm-đen

Ở KHẮP CÁC NHÂN-ĐẢNG TRONG XÃ-HỘI TA

(Tiếp theo)

3° Cái hại ở người làm thầy. — Ông thầy là cái đàn chiều-hải đáng, để dẫn cho đàn sau bước tới bờ tri thức, đã chăm chỉ, lại phải khoan-nhu, đã dạy chữ lại phải rèn nết, phải sao đứng dẫn giỏi giang cho đàn sau trông làm tiêu-chuẩn mà bước theo. Nay nếu mắc nghiện vào thì phận dạy-dỗ biếng nhác đã hẳn đi rồi, phần học-trò mất nết cũng là nhẽ ai cũng biết. Lại còn nếu dương buổi học mà thầy lên cơn nghiện thì chắc thầy sẽ mất hết cái thái-độ ôn-nhu đĩ giáo, mà sinh ra cáu-quẫn với học-trò, thầy vươn vai, là học-trò phải giờ-hốn, thầy há miệng ngáp, là học-trò phải hết vía. Rồi ra con thầy thầy cũng không dạy xong, vợ thầy thầy cũng không giữ nổi, huống chi là các bạn tân-tiến là người rưng rưng lắc, còn mong gì được nhờ cái giáo-trách của thầy nhuần nhã, pháp độ của thầy buộc ràng !

4° Cái hại ở các nhà thực-nghiệp. — Nước nào ở thời-buổi cạnh-tranh này chẳng cần phải bù-đắp thực nghiệp, mà nhất là một nước người còn hiềm của còn kiệm, thực-nghiệp còn non nớt như nước ta, thì sự kinh-doanh lại cần phải chịu thương chịu khó làm mới được. Nếu thương tức người gây công nghệ, kẻ lo bán-buôn nơi phá ruộng-hoang, chỗ nuôi súc vật, sơn-lợi hải lợi còn bỏ phí, tiền rừng bạc bể chưa mở mang, những nhà thực nghiệp cần phải trỏ tài khôn khéo, dùng trí thông minh, cầm chí vững-vàng, đem lòng quả quyết, để xây nền đắp tảng cho nền kinh-tế được vững vàng. Mà nhỡ ai bị cái dây cám hồn của cô à Phù-dung buộc chặt lấy mình, thì cái tài khôn khéo sinh u mê, cái chí tiến-thủ hóa chán nản, cái công lao vượt-bể pha ngàn đền giữa đường dứt gánh, cái chí-khí nại-lao mạo-hiểm đến vạch đất mà đi, bao nhiêu cái nhẫn-nại, cái hăng-hái về thực-nghiệp kia sẽ đều theo ngọn khói bàn-đèn mà tan vào nơi không-gian uế-trọc. Đương thời-buổi khó, làm công-việc to, hoặc sức một mình, hoặc của tập-cổ, đều chỉ chắc vào tay mình xoay-xở kinh-doanh, thì bảy giờ sẽ có cái kết-quả thất-bại: Công-nghệ vụng về, cây cày hoang khiêm, súc-mục không phép mà thiên-tài làm hại, buôn bán lỗ vốn, mà vạn rủi rập thêm, chẳng những làm hại của một mình, một nhà, làm hại cho nhiều kẻ đồng-chí nữa, lại làm ngăn-trở cho người sau trông thấy cái gương thua-thiệt mà phải coi con đường thực-nghiệp là một nơi ủy-đó đáng kinh-hãi vô chừng. Ấy những kẻ như thế, tả đã lắm lần trông thấy ở trong xã-hội ta vậy.

5° Cái hại ở các nhà thầu-khoán, cùng dân lao-động. — Trong một nước bao giờ cũng cần phải có hàng dân lao-động, hàt g dân lao-động lại cần phải có người đại-biểu, tức như những ông thầu-khoán ở ta. Người thầu-khoán trên đời với việc làm, dưới đối với lũ dân lao-động, đều có phần quan-hệ mật thiết. người thầu-khoán giỏi chẳng những bọn lao-động có nơi làm ăn, mà công việc cũng chạy, người thầu-khoán hòng thì bọn lao-động phải thất sở mà công việc trễ tràng ; một thân đại-biểu hàng mấy trăm mấy nghìn con người, nào có phải dễ bỡn, nay nếu các ông ấy mà mắc nghiện, thì chẳng những cơ-hội lợi không đến phần người đo-dự mà cái thuốc-phiện là một thứ làm cho sự-cơ hay lỡ trở, công việc phải chậm-chương, những việc thầu hỏi, mình không bao giờ được giữ ; lại còn bị lũ cai-phu cai-phen bịt mắt, ăn bớt ăn thừa đến lũ lao-dân, thành ra việc bỏ, âm lâu, trên mặt lòng tin với người chủ việc làm, dưới hại lũ lao-dân đến không có công việc, mà tự mình chịu lấy cái ảnh hưởng trực tiếp là thua lỗ đến thân. Tưởng cái hại ấy không phải ít. Còn như hạng lao-dân lã phải làm việc bằng sức khỏe, mà nếu vương vào cái cơm đen là một thứ hại cho thân thể, lười cho tinh-thần, thì làm gì mưu sinh được cho vợ con, hồ-khẩu được lấy một mình, mà chẳng đến cái vị cùng dân vô cớ. Cái hại ấy mới thật là cay độc, rồi đến khổ sở cực điểm, chớ chẳng không ! Ôi ! kẻ bạc vạn tiên nghìn mắc vào còn điều đứng nhục-nhằn, huống chi là kẻ đầu tắt mặt tối. Thế mà những bác phu xe, nhà-nọ anh làm ở mạn ngược, nào chửa bệnh, nào chồng nước, ta thấy bác cũng khá nhiều !

6° Cái hại ở hạng người tôi-tớ. — Trong một nhà cần phải có kẻ hầu người hạ, mà trong một người cần phải có chức nghiệp sinh nhai. Tôi-tớ tức là chân tay trong một nhà mà cũng là một thứ chức-nghiệp của hàng lao-dân vậy, chân tay trong một nhà cần phải siêng-năng cẩn-thận, chức-nghiệp trong một người cần phải chắc-chắn có thường ; những khi cập-bách, những lúc nhờ-nhàng, ở kẻ tôi-tớ rất là quan-hệ. Thế mà ta thấy những cậu bồi bác bếp, nhan nhản là sổ thuốc xái theo người, đã mang cái nghiệp ấy vào mình, còn giữ sao khỏi lười biếng gian-giảo, ứng điền làm bậy, cơn nghiện lên cũng có khi ăn cắp ăn nẫy, nhỡ việc nhỡ công, những hạng đầy-tớ bất-lương như kia, chủ nào còn dong được, mà nghề gì còn làm được. Vị thế mà thành ra hạng người vô nghệ-nghiệp, đón đ rông cấp chợ, móc vi giật khăr, ở phỉnh mình thì từ vô địa tàng, sinh vô gia cư, mà đối với quí-c-dân thì làm rối cho trị-an lắm lắm, phạm tù tội, trái pháp-luật, làm thứ sâu-độc cho nhân-quần, thật là một hạng đáng ghét !

Ấy đó ! Thuốc-phiện không về phương diện nào là không hại, mà ở ta không có nhân-đảng nào là không có người mắc, mà cái hại ấy có phải đến thế đã đình-chỉ đâu ? Cái cây thuốc-phiện còn mọc ở trên mặt địa-cầu, thì nước Nam ta tưởng cũng chưa hết được người nghiện vậy. Tiêu khiển mà đến thế, thì hiểu mà đến thế, đó là một cái lo chung của các nhà có lương tâm đối với nhân-quần. Bây giờ nào ai là người luyện được đạo bùa huyền-bí để trừ khử cái ma ác-nghiệt nó thu hồn bắt vía lũ con tiên cháu rồng, mài được thanh gươm tri-tuệ, để cắt đứt cái dây tâm-cừi nó bám rễ lần cành trên mầm hồng chồi lạc, nên đem mà công bố mau đi, thì cái hạnh-phúc của xã-hội may lắm. Các bạc cao-minh nghĩ sao ?

B M

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 15 Septembre 1922

Việc Đông-âu

Các khu chia ngang Âu châu, người Hy-lạp, và người Arménie ở Smyrne bị chém cả. Độ 1 000 người bị hại.

Paris, ngày 16 Septembre 1922

Việc Đông-Á

Nước Anh, nước Pháp, và nước Ý đã lập giao ước đặt các cơ sở Đông Á làm đất trung-lập.

Sau này sẽ lập cuộc hội-nghị để đặt thể-lệ vĩnh viễn.

Theo như lời người Thổ thì cái hòa ước ở Smyrne do người xứ Arménie gây nên. Hiện đã 22 người bị bắt.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 16 Septembre 1922

Việc hội Vạn-quốc

Hội Vạn-quốc hoãn đến ngày thứ hai mới họp kỳ đại hội-đồng, ngày 16 Septembre, hội-đồng hội-nghị một lát. M. Edwards có đọc một bức thư của quan Giám-quốc nước Brésil cảm ơn những lời chức mừng của hội Vạn quốc về ngày kỷ-niệm bách chu niên nước Brésil.

Lời thỉnh-cầu của viện đại-biểu nước Bỉ về việc cứu-trợ nước Géorgie hiện đã giao cho một hội-đồng riêng xem xét.

Việc nước Lithuanie khiếu nại về những cách vận động của nước Ba-lan trong miền Wilna sẽ giao cho hội-đồng thứ sau xem xét

Cái vấn-đề các tiểu dân ở nước Lithuanie hiện đã giao cho hội đồng chánh-trị xem xét.

Hội Vạn-quốc sẽ giao 25.000 livres cho hội-đồng coi các bệnh truyền nhiễm để trừ các việc

Việc viện đại-biểu Trung-hoa nói về việc bàn lại các hội viên hữu hạn của tòa Trị-sự hội Vạn-quốc cũng giao cho hội đồng thứ nhất xét.

Giảm số quan-lại

Ngày 1er Juillet số quan lại ở nước Pháp giảm đi 28.514 người.

M. Jouvenel có xin hội-đồng thành giảm quân bị mà chuẩn lời thỉnh-cầu sau này : Hội Vạn-quốc khuyên các nước Âu-châu thành lập trước buổi chiến tranh, mà không có cao dự đến những việc chiến tranh nên giảm các số chi tiêu về việc binh cho bằng số chi tiêu trong năm 1913.

Cứ theo như các giấy má của các chánh-phủ đệ trình hội Vạn-quốc, thì từ năm 1913 đến năm 1922, nước Anh tăng số chi tiêu về việc binh vụ lên 19,2 °/., nước Nhật tăng lên 61, 9 °/., mà nước Pháp giảm đi 70 °/°

Việc Đông-Á

Ở Smyrne xảy ra hỏa tai rất lớn. Lửa bốc lên từ chiều hôm thứ tư, mà chiều hôm thứ năm vẫn còn dữ dội.

Cứ theo như đường công giới của nước Thổ yêu cầu ngày nay, thì trong ấy không có xứ Syrie và xứ Mésopotamie, nhưng có cả thành Thrace cho đến Maritza, và Constantinople. Còn chính thành Constantinople, thì nước Thổ sẽ điều đình về sau. Nước Thổ cũng ưng thuận công nhận cho sự giao thông ở cả bể Dardanelles được tự-do.

Thị-giá quốc-trái : 3°/. 63.94 5/. 1919, 65,50 — 5°/. 1915 1916 79, 20. — 5°/. 1920 90,65 — 6./° 1920 92 80.

Bordeaux ngày 17 Septembre 1922

Hội Vạn-quốc

Hội-đồng Chính-trị ưng chuẩn cho nước Hung-gia lý vào hội Vạn-quốc.

M. Bergson có trình bày tại hội Vạn-quốc rằng trong nước Âu-châu, cái sinh hoạt về đường tri-thức đương gặp phải buổi nguy nan, không khéo thì bị đình trệ mất. Vậy ông xin hội Vạn quốc đặt một cuộc điều tra về cái hiện tình về đường vật chất và về đường tri-thức trong thế-giới.

Hội-đồng coi về các việc nước Áo có những đại biểu nước Anh, nước Áo, nước Pháp, nước Ý và nước Tchéco-Slovaquie đã hội-nghị sáng hôm thứ bảy, Lord Balfour chủ tọa. Các hội-viên trong hội-đồng sẽ hỏi bản chánh-phủ xem có bằng lòng bắc tính cho nước Áo một trái khoản để lấy tiền cho nước ấy dùng trong hai năm. Số trái khoản ấy là hai mươi sáu triệu livres sterlings. Báo *Temps* nói rằng hiện nay còn đương hỏi ý kiến chánh-phủ Londres.

Việc Đông-âu

Có tin rằng hiện ở Smyrne đương xét xem cái nạn hỏa tai cháy mất một phần lớn trong thành Smyrne gốc ở đâu mà ra.

Linh thủy Đại-pháp đã cứu được nhiều người linh Hy-lạp và Arménie trốn trong các địa phận về quyền Đại-pháp.

Chánh-phủ Hoa-kỳ cử quan thủy-nguyên-soái Bristol, chánh ủy-viên Hoa kỳ ở Constantinople soạn một cái chương-trình chung về việc tổ-chức cuộc cứu trợ ở Smyrne.

Ngày hôm thứ sáu một cái tuần dương-hạm Hy-lạp bắn vào khu người Thổ-nhĩ-kỳ ở Smyrne.

Quân linh Hy-lạp đóng ở bán đảo Tchesme vẫn rút về. Có đội hải-thuyền Hy-lạp bảo trợ.

Báo *Daily Mail* nói rằng ở Athènes vẫn tiếp được giấy các nơi gởi đến nói về những việc giết-man của người Thổ-nhĩ-kỳ tại Smyrne. Lại có tin rằng cuộc giao thông từ Athènes đến Smyrne hiện nay bị nghẽn.

Nhà điện báo *Reuter* nói rằng ở Andrinople có việc loạn.

Thủy-thủ đình công

Hội liên-hiệp của các nhà thầu-thủ người nghỉ đình công 23 giờ để phản đối một bản chỉ dụ ấn định số giờ làm việc của thầy thủ trong các thương thuyền. Tàu La Fayette ở bến Havre vì thế phải hoãn đến thứ hai mới đi. Còn ở Calais, Brest, và Cherbourg, thì vẫn làm việc như thường.

Một cuộc bay

Ở Bagnères de Luchon M. Barbot cưỡi tàu bay, động cơ không chạy mà đứng trong không trung được 20 phút 33 giây.

Tin Trung-hoa

Ngày 9 Septembre

Việc Bắc-kinh

Quốc-hội theo ý Ngô-bội-Phu, không nhận cái nghị án cử Đường-thiệu-Nghi tổ-chức Nội-các, hiện đã giao trả cái tờ ủy của Lê tổng-thống Cô tìm đến Trương-thiệu-Tăng sẽ tổng-lý Nội-các. Ngô-bội-Phu nói với người ta rằng: nếu Trương-thiện-Hàng không bị bọn chính-khách ngu-lộng thì tổng-lý Nội-các cũng được.

Ngô bội-Phu phái Dương-[illegible] đại-biểu vào kinh sơ-thông các ý kiến cùng Lê-nguyên-Hồng, nói Lê đáng tin lời người ngoài, sinh ra có điều ngộ hội làm phá hoại thời-cục. Trương-thiệu-Tăng cũng điện cho Ngô-bội Phu nói Lê tịnh không có chủ trương gì tự-vị cả, lời ngoại-nghị không nên tin, xin hết sức duy-trì thời cục.

Việc Quảng-đông

Quân Bắc phạt vì tiếp-tế không lợi, bị quân Trần-quỳnh-minh phòng ngữ riết quá, phải lui ra khỏi đất Quảng-đông. mấy đạo quân về Hứa-sàng-Trì, Hoàng-đại-Vĩ, Lý-phúc-Lâm thống-lĩnh thì lui sang địa-phận tỉnh Phúc kiến. Đạo quân về Trần-gia-hựu thống-lĩnh thì lui sang địa-phận tỉnh Hồ-nam. Trần-quỳnh-minh về Quảng-châu cùng tịnh nghị-hội thương-nghị việc thiện-hậu, đặt một cái cơ-quan làm các việc thiện-hậu gọi là thiện hậu-xứ ; Trần nhận làm thiện-hậu-xứ đốc-biện xin với tịnh nghị hội cử Trần-tịch-Nho làm tịnh-trưởng.

Ngày 11 Septembre

Việc Nội-các

Ngô-bội-Phu có điện vào kinh cố lưu Vương sùng-Huệ ; Cố duy-Quân, Trương-thiện-Tăng cùng khuyên Vương gắng nhận đại-ly việc Các. Vương nhận phó thự mệnh lệnh, nhưng vẫn chưa chịu xuất tịch khi nội-các hội-nghị. Trương-điện-Hàng Lư-Tín vì không được Ngô-bội-Phu đồng ý xin từ các-vị.

Tỉnh Vân nam

Đường-kế-Nghiêu phái đại biểu vào kinh trình với tổng thống và quốc-hội nhất định chủ trương lập hiến pháp làm liên tỉnh-tự-trị.

Tỉnh Quảng đông

Từ khi Tôn-Văn bỏ Quảng-châu đi Thượng-hải, các quân-hạm đóng ở Quảng-đông phần-vân vô chủ. Trần-quỳnh-Minh lấy Tham-g đình - Quang là người trọng yếu trong hải-quân cũ, đón ra làm hải-quân tổng tư-lệnh cùng các hạm trong điền-đình. Hiện các quân hạm lại theo về với quân Trần-quỳnh-Minh cả.

Trần-tịch-Nho đã về Quảng đông nhận chức tỉnh-trưởng.

Tôn-Văn vẫn còn ở Thượng-hải

Tôn-Văn đối với các đại-biểu của Lê-nguyên-Hồng cùng Tào-Côn tỏ ý rất tán-thành thống nhất, nhưng xin đừng có vội-vực cao thiệp đến việc ấy thì thống-nhất mới có thể thành.

Sự xét-suy của người đọc văn

Xin thú trước rằng bất-tài không có tư-cách làm văn, song dám khoe mình là người hâm đọc văn vậy. Tôi ham đến nỗi quên ăn quên ngủ, mê-mệt với quyển sách hay tờ báo với ngon đèn, nát óc vì xem văn mà say-xét tới cái tinh thần văn, nghiên-cứu đến cái lợi-dụng văn, cái kết-quả của ảng văn trường công là oanh-liệt. — Ấy đó, nhờ vào cái tinh thần của [illegible] tốt đẹp, nhờ vào cái mãnh-lực của văn mà thực-nghiệp trong nước mở mang, nhờ vào cái khôn khéo của văn mà giáo dục trong nước có qui-cả, như thế thì văn-chương đối với phong-hóa, thực-nghiệp, giáo-dục trong nước thực là có cái quan-hệ như thế nào tới tây-trời mà thấy các văn-nhân thường coi văn như đồ chơi trẻ.

Này trên báo, sách tây, sách tầu, sách ta, chữ quốc-ngữ cùng chữ nôm, đem ra xem rồi xét suy thì chắc rằng cũng có nhiều người phải có ác-cảm như bỉ-nhân mà viết bài này vậy.

Ai cũng cho cái thú ngon đèn quyển sách là vui, nhưng tựu trung cũng có cái buồn, vui là vui đọc bài văn có ích, và buồn là buồn đọc bài văn vô-dụng. Nhưng văn mà ta có ngày nay thì biết bao nhiêu là tân-thư nhật báo, nay báo mới này ra đời, mai tân-thư kia xuất bản, cứ-tai ngẫm mất thấy tưởng cũng đã là nhiều lắm.

Kia những văn-thơ ngoại-quốc, như sách tây thì biết mấy nghìn pho, nhưng thi-dụ mấy pho nổi danh như sách của La Fontaine, Rousseau, Montesquieu, văn văn thì toàn là những sách có thể làm cho lòng người cảm-động, làm cho phong-hóa tốt tươi, làm cho nước giàu dân mạnh ; quả có rất nhiều thơ chơi cũng nọ ngôn, song chỉ là làm cho trí khôn người ta mở-mang ra mà tổng cựu nghìn-tân vậy. Đến như sách tàu thì nước ta tự cổ chí kim ai cũng có học hay thuộc giảm ba câu nghĩa-lý như kinh Thi, kinh Dịch, Luận ngữ. Đại-học và mấy bài văn xuất-sắc của Chu tử, thì đứng dẫn bắt là bao nhiêu, đọc mà suy thì tinh ngộ được là bao cái luân thường đạo lý cũng nhờ vào sách đó. Nói về sách từ ngày xưa quốc-văn có chữ nôm mà nổi danh vượt tác thì có quyển Kiều của cụ Tiên-điền, còn như Nhị-độ-Mai, Cung-oán, Trinh-thử thì cũng không có phải là sách nhảm, tuy nôm na mà nghĩa-lý cao-xa, là cái gốc của nền quốc-văn trong nước.

Nghề làm văn trong các nước, nước nào cũng vậy, trừ những sách trong trường giáo-dục hay là văn-nghệ, thì còn có tiểu-thuyết lan-man, mà bộ nào cũng vậy, trừ truyện du-lịch, khảo cứu, học-thuật, thì thể nào cũng ra có điểm vào một đôi chút lẳng lơ, con trai con gái. Thế nhưng mà nước nào theo nước lý, phong-tục có khác nhau : như Thái-tây thì hôn nhân là tinh-thiết, mà nước Tàu thì lấy làm kiêng. phong-hóa nước ta cũng là vậy cả. Thế nên ta coi cuốn hay là ta xem tiểu thuyết tây, mà ngày đây ta cũng thường mục-kích, cái cảnh hôn nhau là tình chí thiết, như cha con, anh em ruột, vợ chồng, bầu bạn chí thiết trong khi ly-biệt. Thế mà phần nhiều tiểu-thuyết của ta bây giờ cũng bắt chước cái giọng lẳng lơ thì tây mà cũng « tối hôn mợ » thì thực cũng là sai quá. — Trong tờ bản của ta thực không có cái lối đó và những văn thượng-cổ có thể bao giờ, nên mới nói văn hay văn dở là thế.

Nhà làm văn tiểu-thuyết thường bay tả-thực, tất phải lịch duyệt lắm và tỏ mỏ nhiều thì cái chuyện mới được như tục ví một điều cốt-yếu nhất là không nên làm cho bọn học phong-tục, như phần nhiều những thơ diễn-cợt càng là những chuyện ở

MỚI XUẤT BẢN :

MAI-NƯƠNG LỆ-CỐT

(MANON LESCAUT)

Soạn-giả : L'ABBÉ PRÉVOST
Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

In bằng chữ mới, giấy tốt, dày 290 trang

Giá bán, mỗi quyển . . . . . 0$50
Tiền cước, mỗi quyển 0.14

Ngài nào mua, xin gửi thư và mandat cho bản-quán

Po Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng cho SVCC Võ Văn Kiệt
Tự rofilms của Pornellec

nhẫn khuê-phòng, mà hết tài thường được đọc.

Đại-phàm là một nước văn-minh lừng lẫy ở hoàn-cầu, thế mà cũng phải răn cấm những điều đó ; chỉ xem như việc nghiêm cấm cái phim chiếu ảnh không được dùng chuyện gái trai nước hay là những việc giết người đâm chém. Thế thì những tiểu-thuyết cũng nên kiêng vậy.

Chẳng phải đây là có ý bài bác gì, song tiểu-thuyết nước nào phải theo phong-tục nước ấy cho được hết, và để một là răn đời, hai là dạy trẻ, chứ sách cứ in cho nhiều, tiểu-thuyết soạn cho lắm, mà chẳng có chút nào công-ích cho quốc-dân thì cũng là một cái thi-giờ vô-ích. Cái thời-đại này chẳng phải là lúc rỗi rung đùi mà ngâm vịnh cho vui, tí-tục là một buổi cạnh-tranh kịch-liệt trong vòng tiến-hóa ; đem gan óc ra mà ứng-dụng.

Thế nên bỉ-nhân tự thú mình không có tài làm nổi câu văn cho hay, nghỉ bài thơ cho thú. Đó cũng là một sự hèn trong làng văn — song những sự hay dở lợi của câu văn thì ra suy-xét lắm.

Lại một nỗi khổ-tâm cho những người không biết chữ Hán, mà những khi đọc văn gặp những chữ mình không biết thì không còn biết kiếm vào đâu. Nên mới rồi có người bỏ bỉ-nhân rằng : « Hãn-lưu là gì không trong là gì ; mà tối cứ thường đọc thấy chữ luôn, không biết hỏi vào đâu được. »

— Cái đó cũng là một điều khó, vì tiếng ta chưa có, thì chữ dùng mà các dịch-giả có cái thói quen cứ tra ở quyển Pháp-hoa tự-điển rồi viết đại ra mà không cước chú chi cho người không biết chữ hán hiểu thêm và học thêm chữ quen được : nên văn thế chỉ là những người giỏi chữ xem hiểu mà thôi. Thế nên ý bỉ-nhân hàng rằng nếu cần ký dùng nhiều chữ làm chi và những chữ nào tiếng ta không có thì khi đó đặt chữ thế nào, song cũng nên giải-nghĩa cho rõ thì rồi mỗi ngày một quen ra vậy. Như những tiếng ồm-ồm, máy-hát hay máy nói thì không cần dùng những chữ Thiên-lý-nhãn hay máy tru-thanh làm gì ; còn như kính hiển-vi, giấy thu lôi, tiếng ta chưa có, vậy thì dùng chữ rõ ra cũng quen vậy. Nhất là người Nam-ta viết ít thì hiểu hết và ít người chịu khó nghiên cứu ấy ; song văn Nam-ta, dù có nhiều tiếng khác tiếng Bắc, song người Bắc coi vẫn dễ hiểu lắm. Đó cũng là một việc ta nên chăm chước vào văn trong ba xứ được liên thông tiện-lợi. — Người ta thường nói rằng : « Nay là lúc phải *vun bồi cái nền quốc-văn* và văn không có tỏ điểm chữ thì nghe không được đẹp ; sự đó cũng có lý, song thiết tưởng dùng nôm nay dùng chữ một điều cần là phải làm sao cho người đọc văn hiểu được chữ ở câu văn, chứ cứ cầu kỳ cho lắm chữ thì cũng là một sự khó cho người đọc, như đã nói ở trên. — Dùng những tiếng nôm thì nghe vẫn không bằng chữ, song ai cũng hiểu cả ; mà dùng chữ thì có người hiểu người không. Đã hay rằng đến như chữ Pháp kia còn nhiều tiếng chẳng nói được là-tinh thế thì chữ Tàu mà ta mượn ngày nay thì là Tàu mượn ở đâu ?

Suy xét thế cũng có ý hơi gàn mà rồi cũng có người cho là ngốc, song tôi trông không gì hay hơn bằng cây nhà lá vườn, thấy gì không nào ta sẽ đi mượn rồi khi ra bảo giồng được quen hơi bén tiếng, ta sẽ đem ra chợ mà bán cho quốc-dân.

Thiên-lý-Nhãn

Việc buôn xuất nhập khẩu ở nước Tàu

Ở nước Tàu việc buôn xuất-cảng nhập-cảng cũng về tay ngoại-thương cả. Người các nước buôi đầu mới tới nước Tàu phần nhiều toàn những các quan ngoại-giao cùng các giáo-sĩ ; có một ít người buôn theo đến thế-lực cũng rất vi-bọc, chẳng qua mua một ít thổ-hóa của nước Tàu tải đi bán các nước khác và tải một ít hàng hóa ngoại-quốc đến bán cho người Tàu ; sau rồi cứ lần lần phát đạt, trước hết hẵn thao tăng được cái hàng nghiệp cả. Tàu ; hiện thời bao nhiêu cái quyền hàng nghiệp ở nội hà Trường-giang đều về tay ngoại-thương cả. Thương-nghiệp đã phát đạt thì phải có sự nghiệp bảo hiểm mới được ổn thỏa yên toàn, nhân thế mới có nhiều nhà thương-hàng đại-lý các công-ty bảo hiểm Sau vì thổ hóa của Tàu tiêu thụ ra ngoài hơi khó, phải làm thành ra thổ-chế-phẩm để bán cho dễ, nên mới lần lần kinh doanh các công xưởng ươm ở trong nước Tàu ; thế là do thương nghiệp mà chuyển đến công-nghiệp rồi vậy. Đã có công nghiệp, lại lưu tâm đến khoáng sản, thành ra có nhiều nhà thương hàng lại kiêm làm nghề mỏ ; khoáng-nghiệp nước Tàu lần lần cũng về người thương chiếm nốt. Công thương nghiệp đã thịnh, thì ngân hàng nghiệp cũng phát đạt theo ; vì cái thế-lực ngân hàng, họ đối với chánh-phủ Tàu cũng các thực nghiệp dân gian, thực hành cái chính-sách cho vay nợ ; những tá khoản về các thiết lộ, cho đến quân phí chính phủ của chánh-phủ bỗng năm, mỗi cái đều ngoằng cả ; ngoại trái cả. Bây giờ cái thương quyền của người các nước trực tiếp quan hệ đến cả toàn cục chính-trị kinh tế nước Tàu, khỏi sơ cũng chỉ vì cái nghề buôn xuất nhập khẩu của người các nước ở Tàu vậy.

Sự buôn xuất nhập khẩu của người các nước ở Tàu, nên chia làm hai thứ mà xem xét. Một thứ xem xét về quốc-giới thì có người Anh, người Mỹ, người Pháp, người Nhật, người Đức, người Tỷ-lợi-thời, người Đỏ-đào-nha. Tỉ-lệ nhất là thương nghiệp của người Anh, người Nhật, thứ đến người Đức, thứ đến người Mỹ, thứ đến người Pháp. Trước khi chiến tranh thì Anh. Đức có phần thịnh hơn ; giữ lúc chiến tranh thì Nhật, Mỹ có phần thịnh hơn. Một thứ xem xét về doanh nghiệp. Những dương hàng lớn thì doanh nghiệp nhiều quá ; các hàng nhập khẩu cũng các hàng xuất khẩu đều có biện lý cả ; đồng thời lại có đại-lý cho công-ty bảo-hiểm, công-ty hàng vận ; lại vừa mở công xưởng, trị khoáng nghiệp. Có hàng thì chuyên môn kinh doanh một nghiệp, như công-ty Á-tế-á của người Anh chuyên bán dầu hỏa, công-ty Anh Mỹ thương yên chuyên bán thuốc lá v v

X.

Sầm-sơn du-ký (1)

(*Tiếp theo*)

Từ Ninh-bình trở vào, ở hai bên đường xe-hỏa thấy núi đá cái thấp, cái cao, cái xa, cái gần, hoang-thổ cũng lắm, cỏ mọc cao. Qua Ninh-bình, ở các cánh đồng có nước cấy mọ, chứ không như ở ngoài Bắc đương mong mưa. Thành thoảng lại thấy mấy tốp nhà tranh, còn-nhà ngói thời hoa-lá mới trồng thấy. Ở chân núi có ít nhiều lò nung vôi.

Ngồi trong xe, nóc xe được đi ngoạn cảnh Nga-sơn-động, núi Tô-Thức thuở xưa gặp gỡ nàng Tiên, đó là những nơi thắng cảnh ở phía bắc Trung-kỳ. Phàng phất chuyện Tô-Thức, nghĩ duyên tình đến như Tô-Thức cũng đã là eo-le kỳ quặc vậy. Khi từ biệt bạn Tiên trở về trần-giao, chán chết mấy đời không nhận tổ tiên. Ở mà quái lạ thay, chết già hơn cả kỳ ! Nói mà ai tin được ? Chuyện cũ vết xưa còn đấy, người đà vắng tanh !

Đương mơ màng câu chuyện cũ, xe đã đến Bỉm-sơn. Kia con đường đi vào đền Sòng, phố Cát. Trong đền Sùng-sơn thờ bà Liễu Hạnh. Năm nào cũng vậy, vào tháng ba là ngày hội con-công đệ-tử ở Hà-thành và ở các tỉnh gần xa nô nức đến lễ. Người phụ-nữ nước Nam ta thật là sùng-tín. Những người đi lễ về nói ở cửa đền có lắm thứ lắm-lẹ.

Ở đằng xa xa, trên con đường công cong, trông thấy cần treo. Bên này cầu là ga Hàm-rồng. Dưới sông lo thợ thuyền đậu hai bên bờ. Xe lửa lộ chạy qua, trông lên bờ sông thấy cái đền và nhà cửa nhấp nhô. Cách ga Hàm-rồng 4 ki-lô-mét đã đến ga Thanh-hóa. Khi xe đứng lại, ở sân đã trông thấy ông Đỗ-đình-Lương, chủ-sự sở Điện-báo Thanh-hóa đến đón chúng tôi. Trông thấy nhau, tay bắt mặt mừng. Sai người nhà mang đồ hành lý ra khỏi nhà ga. Khi chúng tôi lên xe về nhà, đã là giờ 10 phút. Vừa đi khỏi nhà ga, trông thấy thành « mang cá », tương-tự như thành Hà-nội, thành Bắc-ninh, thành Sơn-tây ở Bắc-kỳ vậy. Về đến nhà, ngồi nghỉ một lát, rồi ăn cơm. Anh em bà con thân-thích cùng nhau cân chuyện bàn huyên cho đến chiều.

Khi mặt trời xế bóng, tôi ra trước cửa nhà Điện-báo đứng xem phong-cảnh : ngay nhà Điện-báo có nhà ga giao trọ lợp ngói rộng và thoáng ; về bên tay trái cách con đường đi Sầm-sơn có sở Thương-chính ; về bên tay phải có trường Pháp học (Ecole française), đến dinh quan Phó, quan Chánh. Chiều mát, công việc xong, ông Lương và vài người nữa công tôi thuê xe đi xem thành-phố. — Lần này là lần thứ tư, tôi ngoạn cảnh Thanh-hóa. Lần trước cách lên này sáu năm có lẻ. Trông phong-cảnh có một đôi phần hoàn cải. — Từ sở Điện-báo xe đi ra phố Thương-mại (Rue du Commerce), ở đâng xa trông thấy nhà hội-quán của người Hoa-kiều. Ở tỉnh nào nhiều người Trung-hoa đến buôn bán, họ lập nhà hội-quán trước làm nơi thờ phụng, sau làm nơi công-quán một đôi khi bàn bạc việc công-ích, nhất là việc thương mại, họ một tông đoàn-thể. Mỗi bang lại bầu một bang trưởng để làm đại-biểu. Nhờ có bang bang mà sự hợp-quần của người Hoa-kiều không khít, chứ không đến nỗi mới họp đã tan. Đi qua hội-quán sẽ mang bến tay phải đến phố Cửa (Grande Rue). Hai dãy nhà gạch ngói, cái thời một tầng, cái thời hai tầng, cũng ra rộng rãi phong quang. Cửa hàng no nen vào cửa hàng kia : nhà này bán đồ hàng tấm, nhà kia bán giầy, dép ; ở đây bán mũ, bán nón, ở chỗ kia bán bát, bán đĩa. Lại có những khách Quảng-đông. Phúc-kiến và cửa hàng của người Ấn-độ. Việc thương-mại ở các phường phố gọi là sầm-uất ; không có nhiên nông-sản hay làm-sản để bán buôn ra ngoài không ? Các nghề-nghiệp như nghề thợ may, thợ giầy, thợ thiếc, thợ mũ, thợ mã, thợ kim-hoàn. Ở làng Cổ đó đệt nhiều. Nhiều Cổ-đó tha tựa như nhiều Bỉnh-định. Nếu ta biết lợi-dụng một thứ hàng của người Nam ta đệt được, hớt được tiền lậu chi ra ngoài kẻ cũng kha khá. Nhưng, khốn lắm, ta có tinh thần thanh chuộng lạ. Làng Kẻ-Đừng dệt lụa. Ở làng Đức-thọ (1) — người ta thường gọi là phố Lò-chum — làm chậu, vò, lu, chum, liễu. Nhưng đồ đất ấy bán đi mọi nơi, đồng niên thu được nhiều lợi, không những bán ở vùng trong, mà còn bán ra ngoài Bắc nữa. Các cảng, nung rua rứa như ở làng Bát-tràng làng Thổ-hà về thời Bắc-ninh. Kỹ-nghệ của người bản-xứ đại-khái như thế, chứ không thấy kỹ-nghệ nào to-tát có thể khoáng-trương ra được. Ở Hàm-rồng có nhà máy điêm, nhà máy cưa, xưởng làm phosphates, người Pháp chủ-trương. Ở Hàm-rồng có thứ đá làm phosphates như ở trên Lạng-sơn.

Đi hết phố Lớn rẽ sang bên tay phải đến phố nhà thờ. (Rue des Missions étrangères). Ở giữa phố ấy có một cái nhà thờ, nên tên gọi là thế. Ở phố này nhà tranh xen với nhà gạch, không thấy có cửa hàng nào to. Đi qua nhà thờ vài mươi thước, trông thấy một cái biển sơn xanh : Rue du Camp des Lettrés. Đọc-giả đọc đến tên phố cũng đã biết phố ấy ở vào nơi tràng thi vậy. Ở hai bên con đường đi vào trường-thi, cỏ cây mọc ra về thiên-nhiên. Trông thấy bức tường xung-quanh, nơi đó, nơi nọ biết rằng chỗ thiêng liêng này đã trải bao năm mưa.

Ở ngoài Bắc bãi thi cử khóa trước, thời ở trong Trung-kỳ bãi thi cử khóa sau. — Xem kia đã biết bao kẻ nhục người vinh ở chốn này. Người người gong kìm ống quyển : Người nọ bước thanh-vân khi vinh qui chẳng vinh làm ra ? Kẻ bước tài phận không có, lạc-đác trường-ốc, thấy khóa vẫn hoàn thấy khóa, chẳng tợ cơi là nhục ư ? Chẳng phẫn làm ư ? Bước chân vào trang-thi trông ra bốn bề chỉ thấy bức tường cũ đổ nát cùng cỏ mọc xanh rì. Có hai cái nhà tranh vách trắng mới dựng lên. Hỏi ra mới biết quan trên đương cho phép làm nhà để lập thành một phố. Ở giữa nơi khoảng-địa ấy đã thấy một cái nền xây bằng đá, định dựng quy ở đấy. Khi phố mới đã thành-lập, tích cả vết xưa đền đền phai nhạt, kẻ hậu-sinh không còn biết cái quang-cảnh ngày thi là chi chi nữa. Đi thẳng phố nhà thờ đến phố thợ thêu (Rue des Brodeurs), rồi qua cửa Bắc để vào xem phong-cảnh thành-nội. Đi khỏi cửa Bắc thấy Trại khố-xanh, ngày đấy có những gian nhà kiwt to, đó là kho lẫm, đến nay bỏ không. Bên cạnh kho có đình quan Bố, đình quan Tổng-đốc. Ngay đình quan tỉnh có Võng-cung. Vì trời sắp tối, nên chỉ không thể vào cung-chiêm được. Bên kia đường có đình quan Án. Đằng xa xa thấy cột cờ. Chúng tôi ra cửa Đông. Ngay cổng thành, thấy đình quan Lãnh-binh và Phòng-thành. Đi qua phố Rousseau thấy nhà thương Âu-nam, trên biển đề : Hôpital secondaire de Thanh-hóa.

Nhà thương rộng rãi ; đó các phòng cho bệnh-nhân : từ phòng trả tiền cho đến phòng làm phúc. Đương làm một cái nhà gạch to có gác để quan đốc-tờ người qui-quốc ở. Chúng tôi đến thăm người qui-quốc đi lâu nay mới được gặp. (*Còn nữa*)

Thanh-trai, Trương-qui-Bình

(1) Xem số báo ngày 21 Septembre

(1) Ông Lương, phán-sự sở Thương-chính, có người quản ở làng Đức thọ, nên đưa ông Đỗ-đình-Lương và ký-giả đi xem các lò. Ông có bảo cho biết làm chum, chiêu cho chúng tôi xem. Mỗi cái chiêu hàng trung làm hơn một phút thôi xong. Chum nhỏ, chum lớn thợ làm chúng chẳng; chiêu làm lớn chúng hơn. Việc làm chậu, làm chum, làm liễu là đàn bà làm coi nhẹ lại thời thợ đàn ông làm. Ở làng Đức-thọ có 30 cái lò nung.

Một lò mỗi năm nung được 80 lần chum, hay chum, mỗi lò tốn 20 p. củi, tịp. tiền công người làm, công mỗi lò là 10 p. — Tịp — 42 p. Mỗi lò năm nào cũng bán được 45 p., năm nào bị hỏng được 250 p.

Đồng niên giá bán : 45 p. × 80 × 20 = 64.800 p.
Đồng niên giá mua : 42 p. × 80 × 20 = 67.200 p.

Mỗi năm cả làng được lãi là : 20.400 p.

Nhưng, có khi lò nung hỏng hết, nên bán không được cái giá 45 p. Như những lò nung ấy bán lỗ vốn.

VIỆC HANOI

Hội-đồng Chánh-phủ — Hội-đồng chánh-phủ thường trực đến ngày thứ tư này sẽ hội-nghị tại phủ Toàn-quyền, có quan quyền Toàn-quyền Baudoin chủ-tọa.

Quan Toàn-quyền ở Đồ-sơn về. — Quan quyền Toàn-quyền Baudoin và quí phu-nhân ở Đồ-sơn đã đi xe hơi về Hanoi sáng hôm nay.

Phái-bộ Trung-hoa tại Hanoi. — Như bản-quán đã nói trước, các phái-viên Văn-nam cùng quan Lãnh-sự Bodard đã đi chuyến xe-lửa riêng tới Hanoi sáng thứ bảy. Các quan viên vẫn ra đón cũng đông. Phái-bộ Trung-hoa có M. Sai-tcha-Then là ủy-viên bộ ngoại-giao ở Văn-nam ; đại-tá Liêu là quan hầu của quan đô-đốc Đường, quan đại-tá Fi-Pei-Huong. M. Wang thư-ký ở bộ Ngoại-giao, M. Téou-kia-Fa quản-đốc đội tuần cảnh đường hỏa-xa ở Amitchéou. Chiều hôm nay khi 4 giờ quan Toàn-quyền đã tiếp các phái-viên.

Quan phó Toàn-quyền đi nghỉ mát về. — Quan phó Toàn-quyền Robin nghỉ mát tại Tam-đảo từ đầu tuần lễ trước, nay đã về Hanoi.

Hội Khai-trí tiến-đức yết kiến quan Toàn-quyền. — Sáng hôm nay hội-đồng trị sự hội Khai-trí tiến-đức có lên yết-kiến quan Toàn-quyền, do quan Thiếu Hoàng-trọng-Phu là hội-trưởng giới-thiệu.

Quan Thiếu và các viện trị-sự có giải tỏ cùng quan Toàn-quyền cái chương trình của hội và những sự kết-quả từ trước đến nay là thế nào.

Bán một cái xe Ô-tô « Ford » còn tốt lắm. Giá 1.000$00. Hỏi tại bản-quán. 3326

Hội-đồng cuộc Âu-trí-viện. — Hội-đồng chủ sự cuộc Âu-trí-viện đến ngày 21 tháng 9 tây hồi 6 giờ chiều sẽ họp tại nhà công-quán hội K. T. T. Đ. để bàn các việc sau này :

1. Bàn về việc định những phương-pháp vệ-sinh để thi hành trong các Âu-trí-viện ;

2. Bàn về cách chọn các bảo-mẫu ;

3. Bàn về việc chọn khu đất ở gần thành-phố Hanoi để lập một Âu-trí-viện làm mẫu ;

4. Các việc linh tinh.

Quan Học-hộ Thân đại-nhân ra Hanoi. — Bản quán được tin rằng ngày mai 19 Septembre, quan Học-hộ kiêm Bình-hộ Thượng-thư Thân-trọng Huề sẽ từ Hanoi. Ngài sẽ đi chuyến xe lửa ở Vinh ra tới Hanoi hồi 5 giờ 32.

Hội-đồng thương-mại. — Tối hôm nay, hồi 9 giờ, phòng Thương-mại sẽ họp, có M. Sauvage là hội-trưởng làm chủ-tọa để bàn về các việc sau này :

Việc cấp về tàu cho các viên hội Thương-mại.

Việc mở một lớp dạy kế-toán ở Bắc-ninh.

Thành cấu về cái dự-án bàn về chương-trình khai khẩn các thuộc-địa.

Việc tăng giá tiền xe-lửa đường phía Bắc và đường Trang-kỳ.

Giá tiền cước định riêng cho các sản-vật gửi đi Đấu-xảo Văn-nam phủ.

Cái dự án nghị-định phụ thêm vào lệ viện-tài ở các sông Bắc-kỳ (sông Luộc).

Dự-định về khoản thuế thuốc lá ở Đông-Pháp.

Công-văn và tư-văn, v v. .

Thi bằng vật-lý hóa học và bác-vật học. — Đến ngày 25 Septembre này sẽ mở kỳ thi lấy bằng vật-lý, hóa-học và bác vật-học (Certificat de capacité pour les sciences physiques et naturelles) mà thường vẫn gọi tắt là bằng P. C. N.

Kỳ văn đáp định vào ngày thứ năm 28 Septembre hồi 9 giờ sáng tại phòng Hội-đồng trường Thái-y-viện.

Kỳ hóa học thực-hành định vào ngày thứ năm 28 Septembre 1922 hồi 10 giờ sáng tại phòng Thí-nghiệm hóa-học trường Thái-y-viện.

Kỳ vật-lý thực-hành định vào ngày thứ sáu 29 Septembre hồi 9 giờ sáng tại phòng Thí-nghiệm trường Trung-học Tây.

Kỳ động vật thực hành định vào ngày thứ bảy 30 Septembre 1922 hồi 9 giờ sáng tại Giải phẫu-viện.

Những người tình nguyện ứng thí phải xin biên tên vào sổ tại phòng Thư-ký trường Thái-y-viện trước ngày 25 Septembre 1922.

Trường Bảo-hộ. — Quan Đốc-học trường Bảo-hộ có lời nhắc lại các nhà có con muốn xin học tại các lớp Sơ-học (Petit collège) biết rằng giá tiền cơm và tiền học như sau này :

Ăn ở tại trường.	. .	6 p. 00
Ở ngoài đến học.	. .	2 00
Ăn tại trường một bữa.		3 00

(*Xem trang thứ ba, cột thứ tư*).

55 28

Sống hồ Ba-bể

Soạn-giả : Phạm-hữu-Cầu

— Chưa, tuyết vô âm tín, mà ở nhà thật là khổ, con có tôi mà có tôi ghét như thuốc đắc, cứ bắt xuống ngồi với tôi, còn có tôi thì cứ làm những sự như nhắc, thằm thì với bọn đầu trộm đuôi cướp, kể ra thì đến trăm chồng, mà xem cho thật thì không chồng nào, coi ông cai tôi như là người đã quá vậy từ kiếp trước, mà không còn tí gì là nghĩ đến nữa, ông tính xem thoi bực tức mà làm nhóc mất tấm lòng son, ông tính thế nào với thằ, có nông liền mượn dao của Tự-minh chẻ củi, trông thấy vết máu hẫy còn nhoe-nhoét lòa đỏ, thì xám ngắt người đi mà hỏi :

Thưa thưa ông, giết giết ai thế ? Tự-Minh nói :

Giết ai thì giết, không giết mày thì thôi, có mày ta đã giết rồi, nhưng không phải ta muốn hại mày đâu, vậy ý đấy hèo lánh, mày nên về ở với ta, có quần áo gì thì thu xếp mau lên. Đứa bé nói :

Thế nhưng đêm hôm rét mướt thì tính sao ? Tự-Minh nói :

Đề ta công đi, ta có sức khỏe. Đứa bé nói :

Tôi không dám phiền ông.

— Phiền quái gì, con thằng em thì có cái đẩy to nào bỏ vào ta khoác. Thằng bé vâng lời, liền chay lên nhà gói ghém mấy cái áo xống, và đem một cái đẩy to xuống, đến nơi liền hỏi :

Thưa ông, xác có con đâu ? Tự-Minh đáp :

Xác những đứa ấy còn có lâm gì, ta nên để mặc cho hùm beo xé xác, rồi kiến đục ăn, có lâm gì cái kiếp ô-uế ấy. À, hôm nay lác vừa tối thì nó chửa thằng nào đấy, em có biết không ? là nghe tiếng quen quen.

— Coi như Nhiếp khoan thì phải ; ông có giết nó à ?

— Nó chạy mất, cũng may đời cho nó. Nói xong, liền đặt đứa bé đương ngủ vào trong đẩy, rồi khoác lên vai, còn một tay xốc đứa bé ở, một tay chống đao, bước ra đi thẳng, vừa đi vừa nghĩ thầm : Hành-nọc mà có vợ như thế, cũng đáng thương thay, nghĩ hễ thì trong lòng lại thấy chua xót hội phẫn, quên bẳng ngay việc đi tìm Át-Tam. Cây trăm đường tôi, rễ gọi đâm thanh, thế lòng hai chữ trung trinh, giữa đường dẫu thấy bất bình mà thu, tiếng đã gọi là.....

CHƯƠNG THỨ HAI MƯƠI HAI

Giấc mộng mơ màng, đậm phần xa cách, trông lối hương-quan còn sách, thắt tình lưu lạc thêm buồn. Tự-Minh lúc ấy đi về trời đã gần sáng, vào trong nhà thì thấy Át-Tam đương ngáy như kéo gỗ, liền đánh thức dậy sai đốt đèn, Át Tam mắt nhắm mắt mở, đốt đèn lên, thấy có bà lão ngồi nữa, một đứa chừng ba bốn tuổi, một đứa chừng 15, 16 tuổi, lấy làm lạ, bèn rụt rè hỏi rằng :

Bẩm cậu, hai anh bé này ở đâu thế ? Tự-Minh đáp :

Tôi đi tìm anh, nhân gặp hai đứa này nằm trong cái quán, hỏi ra mới biết rằng bị loạn-ly đi tản lạc, vậy nên ta rủ về đây, ở cho đông người ấm cúng, Át-Tam nói :

Con trẻ ở trong lúc loạn, thường hay bị chết đói, thế mà trông cũng không làm tí đáy mà.

— Tôi không biết, hẫu nói với tôi rằng thế, thì tôi cũng biết thế mà thôi.

— Thế thì cái làng nhỏ mọn của ta lại thêm được hai suất đinh cộng cả là năm suất, thế chẳng vui về sao. Chiều hôm qua con vào rừng ngồi quên mất nằm co trong đống lá cây, sau tỉnh ra thì mặt trời đã lặn, trông canh trong thành thì đã hết canh một vậy, thế mà đã cậu phải đến tương đến gió, con thực có lỗi to.

— Có làm quái gì sự ấy.

— Gớm quá, ngã hơn chết, chẳng còn biết trời đất là gì, lúc dậy rét nhạt cắt, được no mất thì lại phải một bữa buổi vào thân.. tạo hóa thừa trừ thật.

— Thôi giờ gần sáng rồi, dậy thôi cơm đã ta nhắp mất một lúc, Át-Tam vâng lời, đi xuống làm bếp, còn Tự-Minh thì đặt lưng xuống nằm, chàng hỏi đứa bé :

Mày tên là gì bảo ta cho dễ gọi. Đứa bé nói :

Anh bé tên là Văn còn tôi thì không có tên. Cô.....

— Ấy chớ, giấu chuyện ấy, nghe như lời ta. Đứa bé nói :

Vâng, chỉ gọi tôi là thằng nhỏ.

— Thế giờ ta đặt tên cho mày là Át-Thấy, nhớ lấy, mày ở đây thì theo Át-Tam mà làm việc, nghe không ? đưa Văn đây cho nó ngủ với ta. Át-Thấy vâng rồi đưa Văn cho Tự-Minh bế. Tự-Minh ngồi đây nhìn thì thấy người gầy gò trắng trẻo, mồi đỏ tai to trông cũng ra một đứa trẻ khôn, liền bế vào lòng nâm xuống ngủ. Át-Tam thời cơm đã chín, mời ra ngoài cây ăn, mà để phần cơm Tự-Minh, Át-Thấy lúc ăn cơm, lại tự kể lên mình cho hai người biết, mãi đến nửa buổi, Tự-Minh mới đánh thức Văn dậy. Văn thấy của nhà đều khác, liền thỏ thẻ hỏi :

Sao nhà lại khác, nhỏ đâu ! cho tao ăn cơm. Tự-Minh nói :

Giờ nhà đã đọn sang đây, để nhỏ cùng em ở lại với ta, đây có ta trông nom, đừng sợ, nào giờ xuống ăn cơm.

Văn nghe nói, ngành lại trông Tự-Minh; cũng không sợ hãi, liền theo chàng đi ăn cơm, Át-Tam đứng bên, nghe câu nói, bụng có ý ngờ, nhưng lại không dám hỏi, trong bụng nghĩ bét-dét khó chịu, nói một mình : ta bây giờ khác nào như con mày ấm tối trước bóng thái-dương, con mày đâu to nhỏ đây mồng mập lòng, chẳng là có trở ngại cho sự sáng cả, thôi ta cũng đành vậy. Trưa hôm ấy chiều trời hồng nắng, Tự-Minh đương đánh lưới ở hồ, bỗng nghe có tiếng nhao về Nam, chàng ngẩng đầu lên trông, bỗng sinh ra lòng nhớ quê hương cũ, cứ đầu thở dài mà rằng :

Chim kia là giống gì, còn biết về nơi tổ cũ, mình là giống người sao nỡ quên nơi phần tử, mà không đoái hoài, nghĩ thế chàng bèn quyết kế về thăm nhà, lại nghĩ ta nghe triều đình vừa có chiếu, ấy đăng Thần-Lợi đã được mông-ơn, vậy thì ta chẳng cũng không sợ gì sự tập bộ vậy, liền đem ý ấy ngỏ cùng Át-Tam và Lão-chài, Lão-chài nói :

Tấm lòng hiếu hạnh của cậu, ta đâu có ngăn cấm, thế nhưng đi ta còn nấm sửa hầu trang cho mai sẽ đi Át Tam nói :

Cậu đi tôi cũng đi, công thác rồi may, có tôi có cậu, đường xa đặm thắng, có có cận có tôi. Tự-Minh nói :

Anh nói cũng phải. thế nhưng từ rày trở đi, bỏi cái giọng khói hải fy đi thì hơn. Át-Tam nói :

Tôi tưởng đi nghề cá có đứa hay nói khói hải thì vui chân lắm, mà có khi quên cả đường dài, cho nên những lúc bận nhận thì tôi lại bớt cái lối ba-lăng-nhăng fy đi cũng được, vậy từ trước tôi với cậu như chim không đủ, nay may được người cứu mà ra, lại được trông thấy cậu, chớ nếu chỉ một xuất là quơm hết cả, thì còn đâu được cùng cậu nói câu chuyện bông-lơn, dương lúc nhẹ chẳng tợ chọn thấy mà thấy cũng chọn tớ, vậy thì cậu cũng nên vui lòng mà cho con theo, con không bao giờ dời đi.

— Nếu biết anh đi, thế nhưng chỉ sợ vui mồm-phan chuyện, rồi nữa tỉ dây dẩy, chẳng chơi, nên là không muốn.

(Còn nữa)

ĐỒNG-HỒ VỎ KÈN

BẢO-ĐẢM 5 NĂM

Máy chạy tốt nhất hạng

Có cả cỡ đóng đeo tay bằng gia rất đẹp

Mới về kiểu cổ chất đá quang, đồ xem giờ ban đêm

Giá . . . . . 5 $ 75

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

MỸ-SƠN

36 nhà 118, phố hàng Bông

HANOI

Cuối tháng này hiệu MỸ-SƠN sẽ dọn xuống hàng Trống, số 53. Có lũ hàng bán, xin các ngài lại số nhà 118, phố hàng Bông mà mua.

3330

Hỏi kẻ phải đau

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quên mà đã chữa khỏa không phải thường, hoặc là đã khỏan chữa chỉ nhẹ cả, xem bởi những người phải đau khi quên đã kích nhiều, hoặc phải đau ở phổi, nay hỏi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi!

Bệnh đau phổi, trước khi tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì khai ra là một bệnh truyền tử nhược tên. Nghĩa là ai có bệnh ấy lại truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người ấm nọ không sống được bao nhiêu và phần nhiều chỉ sống sinh để được.

Lời tôi nói đây quả trong thế nào các người có biết không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao tai sinh ra những con người chẳng khỏe không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chớ bỏ bệnh đi mà được.

Vậy tôi viết thư cho hiệu Bảo-chế MONTÈS số 84 *Paul Bert Hanoi* mà bởi mua một lọ **BROMCHOSERUM** giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì 1 ống, một thìa cáy, nồng một tý, thì tiếp là 8 muỗi nhỏ bột đun.

BRONCHO. ERUM

Mỗi lọ . . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho dân ta ở đây.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thực tươi, thật tốt. Dầu cá con nhỏ thứ, thứ lông-hung (*blonde*). Vì thứ mà xét thì

Thứ lông-hung (blonde) tuy không là thứ tốt, mà thứ lông-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ban rất thần hiệu

(SIROP N)

Một chai . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ . . . . . 4 f. 45

Bộ 0$65 đến 0$70

Sáu lọ . . . . . 24 f. 50

Bộ 3$90 đến 3$70

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HEMOGLOBINE MONTÈS

Thuốc chữa-bệnh bổ huyết

Mỗi chai phần tư lít. 1$60

Một lít 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et crosoate. Dầu cá viên dùng bổ tỳ và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hai người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippe. Thuốc này rất thần hiệu để cứu và sẽ người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên, rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi thì càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đun thì cứ 1 trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Buôn to bán lớn. — Mấy bữa nay trong thành phố ta, đi đến đâu cũng nghe nói đến chuyện vỡ nợ của một hiệu buôn to bán lớn kia. Người thì nói vỡ hai mươi lăm vạn, người thì nói vỡ ba mươi vạn, hiện nay chưa biết đúng vỡ độ bao nhiêu vạn, nhưng nghe chừng ít ra cũng vỡ non sáu mươi lăm vạn trở lên. Tiếc của các nhà bị mất về hiệu ấy độ năm ba trăm, một vài nghìn thì nhiều lắm, chẳng kể làm chi. Ta mới biết trong số những nhà mất to, thì thấy nói một người Trung-hoa ở phố hàng Bồ mất hơn bốn vạn, một nhà phú-gia ở Sơn-tây mất cũng độ bốn vạn. một bà buôn bán ở phố hàng Bạc mất một vạn, một bà nữa buôn bán ở Cửa-đông cũng mất một vạn rưỡi, vân vân

Sao mà nhà ấy khéo vay đặt thế?

Một người trong họ bị mất nợ về nhà ấy có kể chuyện lại rằng: Cứ kể nhà ấy đáng lẽ vỡ nợ đã năm năm nay, nhưng bấy nay cứ vay món nọ đắp món kia mãi cho nên ngày nay mới rõ toang ra đến thế. Trong năm năm giời nay, nhà ấy buôn phải nhiều chuyến lỗ to, nhưng vẫn khéo giấu các bạn cho vay, tiền ai cho vay vẫn đủ lãi, mà cả tiền những người gởi buôn hộ cũng vậy, năm nào tính sổ cũng giả lãi rất cao, vì vậy ai nấy lại càng tin, có đồng nào vơ vét đem đến gởi hiệu ấy buôn cả, thành thử đến nay hiệu ấy mới vỡ nợ to thế.

Có người nói: Đáng lẽ nhà ấy còn bung bít được lên nữa, chứ chưa chịu cáo chung đâu. Nhưng, may mà mới đây, nhà ấy có đến tỉnh hiến tiền của một hiệu Tây đặt, để sau giả lại hàng, thì có một bà cũng làm nghề ấy, từ khi ông chồng là một người Đức, vì việc chiến tranh phải trục xuất cảnh ngoại, buôn bán một ngày một xa xút, hiện đã vỡ nợ đúng rồi, thấy chủ hiệu lại tin bạn hơn mình, bèn tố cáo cái nguồn cơn của bạn. Vì vậy chủ hiệu đã bỏ tiền cho vay lại đuổi theo đòi lại, mà cái nội-tình nhà vỡ nợ kia mới tung mãi ra.

Khu cáo chuyện đã vỡ lở, gần ra ai cũng đến đòi nợ cả, không sao bưng bít được nữa, mới chịu bỏ tay cáo cáng. Ôi! cái lối buôn to bán lớn của người mình nghĩ mà ghê thay!

N. Đ. T.

Hội trí-trí — *Lớp Thanh-chung* — Ngày 18 September hồi 5 giờ chiều, sẽ bắt đầu mở các lớp Thành chung (Cours complémentaires) lại nhà hội Trí-trí, 59, phố hàng Quạt. Muốn đính cốt là để dạy học-trò trong ba năm mà thi được bằng Thành-chung, Tiểu-học Tây, cùng các khoa thi.

Chương trình học theo y như chương-trình nhà nước. Các ông giáo là những ông này:

Dạy Pháp-văn, địa-dư và Sử-ký : ông tham Tố.

Dạy tập đọc và âm-tả, ông tham Liễn và ông tham Tám.

Dạy Việt-văn, ông giáo Dương-v-Long;

Dạy họa và toán pháp, ông tú-tài Tiến và ông tham Thơm;

Dạy vật-lý học và hóa-học, ông tham Hưu và ông tú Tiến;

Dạy vạn vật học, ông Ng-công-Tiến, phụ giáo trường Cao-đẳng Nông-lâm.

Thỉnh thoảng, ông Tiến sẽ dẫn học-trò đi thăm các phòng bảo trữ vạn vật và các vườn thí nghiệm ở trường Cao-đẳng Nông lâm.

Ai muốn xin vào ban nào thì phải làm đơn xin ngay mà đơn xin chỉ nhận đến cuối tháng Septembre là cùng.

Các đơn xin học phải gửi cho M. Đào-trọng-Đủ, đốc-học các lớp thành chung.

Lớp học thực-hành kế-toán sở Thương-mại. — Bến ngày 1er Octobre ở hội Trí-trí lại sẽ mở một lớp Cours Pratique de Commerce et de Comptabilité, những người xin học thì ít ra phải có bằng Certificat d'études primaires hay là đi học lớp nhất (Cours Supérieur) một trường nào có livret scolaire làm bằng.

Lớp này có M. Phạm văn-Duyệt, Comptable và M. Nguyễn-đình-Thường tốt nghiệp trường Thương-mại, tham tá sở Đốc-công dạy, niên học là hai năm.

Các đơn xin phải gửi đến cho ông tổng thư ký hội Trí-trí, hạn đến ngày 30 Septembre là cùng.

Trí-trí hội lại cáo.

Kỳ thi tuyển học sinh vào trường kỹ-nghệ. — Sáng hôm nay bắt đầu thi tuyển học-trò. Số học-sinh xin dự thi là 109 người, nhưng sáng hôm nay chỉ có 88 người đến dự thi mà thôi.

Đến sáng ngày 25 này, những học-sinh nào được vào kỳ thi vấn sẽ biết.

Các đề bài thi đồng như sau :

Bài âm tả

Conseils aux parents

Un père et une mère sages, ferment le raisonnement suivant :

Nous voulons, avant tout, donner un petit un bagage de connaissances lui permettant de se mettre à l'abri du besoin.

Ensuite, l'enfant n'étant pas sot, si cela lui était possible de se faire une situation et de gagner quelque argent pour ses vieux jours, ce ne serait à dédaigner.

A ce raisonnement parfait, nous ajouterons pour mettre votre enfant à l'abri de la misère, apprenez-lui à servir de ses mains. Lorsqu'il aura appris à travailler, ce sera facile pour lui, s'il a de la conduite et du courage, de se créer la situation que vous rêvez.

Câu hỏi

Expliquer : bagage, se mettre à l'abri de, soi, dédaigner.

Analyser grammaticalement : Nous voulons donner au petit un bagage de connaissances.

Thời gian làm bài : Hạn trong 1 giờ

Tính đố

I. Pour faire un salon, 9 ouvriers ont mis 25 jours. Combien aurait-il fallu d'ouvriers pour terminer l'ouvrage en 15 jours?

II. Deux ouvriers ont fait ensemble un travail qui a duré 48 jours et pour lequel on a payé 112 p. 50. Sachant que l'un des ouvriers a travaillé 6 jours de moins que l'autre, on demande la part qui revient à chacun?

Hạn trong một giờ rưỡi

Luận Pháp văn

Repondez par écrit aux questions suivantes.

1. Quels sont les avantages d'un métier manuel?

2. Y a-t-il de bons et de mauvais métiers?

3. Que faut-il faire pour bien choisir son métier?

4. Qu'arrivera-t-il à un enfant qui a mal choisi son métier?

Hạn trong 1 giờ rưỡi

Tòa Đại-hình — Sáng hôm nay Tòa Đại-hình xử những việc sau này :

Giết mẹo. — Một người tên là Berhmann René làm công cho công-ty xe-hỏa Vân-nam vì chưa có nhà ở, nên phải thuê phòng trọ và ăn ở một cửa hàng cơm Tây ở phố Tràng tiền mà tiền phải ăn ở công-ty chịu cho cả. Đã hai tháng mới lấy giấy biên-lai ở hàng cơm về sở lĩnh tiền thì công-ty thấy giấy biên nhưng 210$00, có 7 người, liền đến chỗ hàng cơm hỏi thì nói có 110$00 mà thôi. Xem kỹ cái giấy biên lại ấy thì có vết tẩy. Hỏi thì người bị cáo thú nhận rằng có biên tăng thêm số tiền ấy.

Herhmann René chưa can án lần nào.

Tòa phạt Berhmann 1 năm tù và 100 quan án treo.

Ngộ sát. — Ngày 18 tháng 5 tây mới rồi, vào hồi 8 giờ tối, tên Lê v-Sách ngồi ở giữa gốc đường Langson (Haiphong) gần máy nước. Lúc ấy gió chợt có tên Đào-khắc-Khoan vừa kéo xe đến đẩy quát tránh. Vì thế tên Sách lăng ma tên Khoan. Tên Khoan tức quá cũng chửi mấy câu, cho nên tên Sách lấy đòn gánh của người ta gánh nước ở đấy đánh vào đầu và cánh tay tên Khoan. Thấy thế mọi người đều kéo lại để bênh tên Khoan. Tên Sách rất ngay dao trong lưng ra đâm phải một người tên là Nguyễn v-Phúc tức Tinh một thương nặng quá, đi được vài bước, liền gục xuống đất. Sau đưa vào nhà thương thì chết, còn tên Sách thì chạy trốn về nhà. Lúc ấy có một người tên là Lê-quang-Tuân đứng đấy thấy vậy chạy liền theo bắt về nhà rồi bảo người đến bắt. Tên Lê-v-Sách chưa can án lần nào.

Tòa phạt tên Lê-văn-Sách 5 năm tù.

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay tòa án Trừng-trị xử toàn những việc thuốc phiện lậu và rượu lậu cũng những việc ẩu cãy xoàng mà thôi. Còn nhiều việc nữa buổi chiều đang xét.

Thuyên chuyển trong ngạch Quan lại — M. Bùi-hằng-Thuận, trí-phủ hạng nhì tại phủ Quảng-oai (Sơn-tây) nay đổi đi thương-tá tỉnh Phúthọ thay M. Ng-đạo-Quảo đổi đi nơi khác.

M. Ng-đạo-Quảo, trí-phủ hạng nhất thương-tá tỉnh Phú-thọ nay đổi đi Thái-bình thay M. T. Trần-lưu-Thứ.

M. Trần lưu-Thứ, trí- phủ hạng nhất tại Thái-bình nay đổi đi trí-phủ Quảng oai (Sơn-tây) thay M. Bùi-hằng-Thuận.

M. Ng-v-Khúc, chánh trí-châu hạng nhì, huyện Yên-dũng (Bắc-giang) đổi tới chân Lộc-bình (Lạng-sơn) thay M Trương viết-Quế về nghỉ.

M. Vũ-ngọc-Liễn, trí-huyện hạng nhì ở Thanh-miện (Hải dương) nay đổi đi Yên-dũng (Bắc giang) thay M. Ng-v Khúc.

M Đỗ-xuân-Giáp, trí-huyện hạng ba đổi đi Học-trí (Phú-thọ) thay M. Bùi-khiêm-Chi.

M. Đỗ-đình-Tuiện, thư-ký thường hạng tại tòa-sứ Phú-thọ kỳ bổ trí-châu hạng ba thì nay được bổ đi chân Hồn-liêng thay M. Đỗ-xuân-Giáp.

M Bùi-khiêm-Chi, trí-huyện hạng nhất tại huyện Học-trí (Phú-thọ) đổi đi huyện Thanh-miện thay M. Vũ-ngọc-Liễn.

M. Phạm-sang-Thành, trí huyện Thanh-liêm (Hà-nam) đổi đi Tứ-kỳ (Hải dương), thay M. Dương-văn-Sách.

M. Dương-v Sách, trí huyện Tứ-kỳ đổi về tòa nhì phủ Thống sứ.

M. Lê-hữu-Mai, trí huyện Quếdương (Bắc-ninh) đổi đi Vĩnh-bảo (Hải dương) thay M. Cát-văn-Tấu.

M. Cát-văn-Tấu, trí huyện Vĩnh-bảo (Hải-dương), đổi đi Quế-dương thay M. Lê-hữu-Mai.

M. Trần-lưu-Vị, trí huyện hạng ba, nay đổi về tòa nhì phủ Thống-sứ.

M. Ng-Viêm, thừa phái hạng nhì tại chân Thoát-lang được quyền chân fy thay M. Lê-đình-Trân.

M Trương-viết-Quế, trí châu hạng ba Nhà hộc-hình (Lạng-sơn) được nghỉ ba tháng dưỡng bệnh lĩnh nửa lương.

Bán một cái xe ô-tô hiệu BERLIET 24 mã-lực, 6 chỗ ngồi rộng rãi, còn tốt lắm.

Hỏi tại hiệu MONTÈS bán thuốc, phố Tràng-tiền, Hanoi. 3332

Hưu-trí. — Quan Thống-sứ đã ký nghị định đặt một Hội-đồng có quan công-sứ Anger tỉnh Ninh-bình làm chánh hội đồng, Mai-Trần-Xuân, trí huyện Hoàn-long (Hà-đông), Tạ-hộ-Thực, trí huyện Tam-dương (Vĩnh-yên) làm hội-viên, để xét xem có nên cho M. Cao-v-Hòa, thừa-phái hạng nhì ở Kiến-an và M. Bùi-v-Biền suất đội tỉnh cơ ở Hòa-bình về hưu-trí không.

Ngạch Học chính. — Được bổ giáo học tập sự :

MM Cao-đắc-Tiếu, có bằng Thành-chung, Trần-văn-Bảng có bằng Tiểu-học tây, Ng-đình-Ích có bằng Thành-chung và bằng Cao đẳng tiểu-học tây, Trịnh đình Quỳnh có bằng Tiểu-học và bằng Cao đẳng tiểu-học tây, Đỗ xuân-Ngọ có bằng Thành-chung Phạm trọng-Kiên có bằng Tiểu-học tây và bằng Tiểu học Cao-đẳng tây, Phan-v-Dậu có bằng Tiểu-học tây, MM. Lê-v-Chung, Phan-trọng Thăng, Lê-v-Liễn và Lê-v-Thu có bằng Sơ-học được bổ trợ giáo tập sự.

Ngạch Công-chính. — Các học-sinh trường Công-chính đỗ bằng tốt nghiệp năm nay đều được bổ Thamtá Công-chính (agents techniques là : MM. Vũ-ngọc-Tiêm bổ tại Bắc-ký; Ngô văn-Lương bổ tại đường xe lửa phía bắc Trung-kỳ ; Lương-duyên-Bang bổ tại bắc-kỳ ; Phcar Bernard bổ tại Cao - mên ; Trần - hích - Dao bổ đi đường xe-hỏa phía bắc Trung-kỳ ; Trương văn-Kỳ bổ đi Nam-kỳ ; Đào-huy Lai bổ đi đường xe lửa phía bắc Trung-kỳ ; Đỗ-Huân bổ đi đường xe lửa phía bắc Trung-kỳ ; Nguyễn-đăng-Cao bổ đi đường xe lửa phía bắc Trung-kỳ ; Nguyễn-đăng-Pan bổ tại Cao-mên; Đỗ-ba-Ủ bổ tại Ai-lao; Đoàn đình-De bổ tại Ai-lao.

Tiền cứu trợ. — Cấp 25 đồng cho Mme Đỗ-tại-Tài ở phố Hiệu-mỹ (Sơn-tây) là vợ người cai Xuân ở sở Lục-lộ, mất ngày 29 Juin 1922.

Tử chức — M. Kim-v-Mạo, giáo học chữ Nho được từ chức kể từ ngày 1er Septembre trở đi.

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-GIANG

Thuyên chuyển. — M Ng.-đình-Thuần, phán-sự tòa Sứ, lòng sự ở trên này gần 2 năm, nay được đổi về Vĩnh-yên.

Trong khi ông ở trên này, công việc rất cần-mẫn và linh lợi, quan trên có lòng tin yêu : về đường giaodiếu ông giữ một lòng thẳng ngay, tính ông rất giản dị và hòa nhã, khiến cho anh em ai cũng đem lòng mến phục.

Hôm 11 Septembre 1922, ông bước chân xuống thuyền, các bạn ông và bà con trong dân-phố ra tiễn thuyền tiễn chân rất đông. Khi thuyền nhổ sào, cái tình lưu luyến của kẻ ở người đi đã tỏ ra biết bao nhiêu là mối cảm tình. Vậy có lời chúc ông thượng lộ bình an.

L. Ch.

TUYÊN-QUANG

Thuốc phiện lậu. — Chiều thứ sáu vừa rồi, sở Thương-chính khám đò hành-lý của mấy người Khách, có bắt được 40 cân thuốc phiện lậu.

LAI-CHÂU

Khám thật — M. Vũ-kim Minh, thầy thuốc tập sự tại Lai-châu nay kiêm việc khám thật ở hạt ty thay M Febrier vì đau nên phải về nghỉ M Minh mỗi năm được tiêu phụ cấp là 144 đồng.

VIỆC KINH-ĐÔ

Đình - thần khánh - hạ Hoàngthượng. — Sáng ngày 13 Septembre, hồi tám giờ tại điện Thái-hòa đã thiết đại triều nghi để Đình-thần vào vỗ bái quan cùng các quan ngoại tịch và hưu quan làm lễ khánh-hạ Hoàngthượng sau khi Ngự-giá hồi-loan Thánh thể vạn-an.

Khánh lễ ấy đã diễn nên một cảnh rất trang-nghiêm long-trọng.

Các cuộc khánh-hạ sau ngày 10 Septembre. — Ngày 10 Septembre là ngày ngự-giá hồi-loan, suốt ngày ấy và đêm ấy các cuộc khánh hạ Hoàng-

(Xem trang thứ ba)

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán chỉ rõ mục này, để đăng những tin tức về việc riêng, giá đồng bảo chí lấy việc, để có thiết, Nhưng những việc đăng ở mục này, ai ai cũng được hưởng thiết-thiệm, chẳng phải đóng tiền mua tờ báo cả.

Kính cáo cùng các ngài Cổ đông công-ty Hiệp-ích

Kỳ hội-đồng khoái thấy ngày 3 Septembre 1922, ông Nguyễn-Tiến-Ân có lãnh ý của Thượng Phạm, Nam-Đình cùng cụ Thượng Lê, Thương-thẩm ban đổi hội tạ ra võ-danh công ty, Hội-đồng đều ưng-thuận bèn cử một bạn *lâm-thời* Tiêu-hội-đồng năm viên để xét xem nên chăng thế nào rồi lập biên-bản để trình kỳ Hội-đồng sau quyết định. Hội-đồng lại cho phép ban Tiểu-hội-đồng hợp cùng ông Nguyễn-Tiến-Ân đốc-thu một phần tư tiền cổ-phần để trình tòa xin công nhận cho công-ty thành-lập. Tiểu đồng cổ-phần, xin các ngài cứ gửi đồng cho M. Nguyễn-Tiến-Ân, 14, Rue coton, Hanoi.

Hanoi le 16 Septembre 1922.

Lâm-thời tiểu-hội-đồng :

Nghiêm-Vịnh

Lê-Ngọc-Giản

Nguyễn-Phan

Tôn-Thất-Hối

Nguyễn-Tiến-Ân

3333

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

(-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Trường thi ở quê Đông Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnviện Tunis, Fès, Rabat, Casablanca Port-Said Alexandrie) Mới.

Ngoại Khoa, bộ-sinh; chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh tại HƯƠNG GIA-LONG, 32.

KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần

3016.

Quan Bác-sĩ Bloc-man

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

Bộ sinh, chăng bệnh đàn-bà, càng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang-mai và bệnh ngoài da, cùng nhiều các thứ bệnh khác, vân vân..

Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia-long, số nhà 33. Bắt đầu từ 2 giờ đến 5 giờ chiều. Ông nói số 314.

2047

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách nam bắc thấy có đăng các bạch của bản-hiệu, đến khi có mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau mà iêm ra không đổi được, lại tiết thực trách bản-hiệu. Vậy xin có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Hình Bản-thảo Ed Montèe có đăng-bố ba chứng mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi,

Nay kính,

Bs. Montès,

84 Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

SĂN-NHIÊN

Tối thứ hai :

PHỤ NỮ TRÙNG PHÙNG

ở hiền thì lại gặp lành, tìm con mà lại tỏ được tình kẻ phản quán.

Tối thứ ba :

HAI RỂ TRANH KHÔN

Là một tích hài-kịch từ đầu đến cuối, ai ai cũng phải ôm bụng mà cười.

CINÉMA PALACE

Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 13 đến thứ ba 19 Septembre 1922

TUẦN LỄ ĐẠI-HỘI

Bắt buổi bắn ngày lục năm và chỉ nhất chớp từ 6 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỨ-SỰ « ECLAIR »

« CON PHƯỢNG MÁI CON »

Hồi I. và II

Nghỉ

Hồi III và IV

« CON PHƯỢNG MÁI CON »

CUỘC DIỄM - BINH LỄ CHÍNH - CHUNG Ở LONGCHAMP

Rất buồn cười

CHÀNG CHARLOT ĐI CHƠI

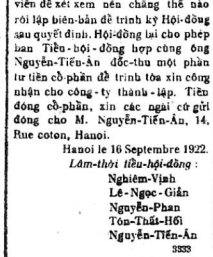
Ngày nào cũng có một cái tít tối thú khi và chiếu [illegible]

華 PAO-VA 寶

78, Phố Hàng Bồ, Hanoi

紙 八 廿 號 門 苟 港 行 內 河 京 東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng hiện chúng tôi mới có một bọn hàng rất tốt như : ngọc-thạch, hổ-phách, một hạt cùng nhẫn, đồ bạc, đồng hồ treo, đồng hồ quảquít, v. v. ở Hong-kong sang.

Các qui-khách có lòng chiếu cố, xin mau đi-ngọc tới bản-hiệu, kẻo mất một dịp dắc hiệt, mà đủ mua cho ít nhiều mảo lòng, nhất lượt đổi đãi, tính giá thật rẻ.

Cũng một kỳ tàu này, chúng tôi lại mới khiến thêm được về tay thợ kim-hoàn nhất khéo ở bên Tàu sang nữa, từ đồ bạc cho chí đồ vàng, kiểu nữ, kiểu mới, tối Tây, tối Tàu, bọ đều làm được cả.

Các qui-khách có lòng đặt hàng cho bản-hiệu, thì chúng tôi lại xin hết sức làm cho các qui-khách mãn-ý một ngày.

Đọc Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng cho Nhà Văn Hóa Trẻ
Tỷ rofilms của Cornell

thượng đế diễn hết sức vui-vẻ ; nhưng suốt một đêm ngày đã toại-nguyện của thần dân đâu ; cho nên các cuộc khánh hạ ấy qua hai ngày sau cũng còn diễn ra lẻ-tẻ như là mản bát dân ca ở dưới nước trên bờ, khi nào cũng nghe tiếng reo mừng vang dậy đã nên vui thay ! Nhơn dân ở các nơi xa cũng đua nhau đến xem, ngày nào cũng đông nức. Ước gì trong khi nhân dân đông đảo nầy Hoàng thượng sẽ giá ngự xuất du khắp hoàn thành nội ngoại như là lễ Du xuân để nhơn dân được trông thấy, kẻo nghe như bách-tánh còn so nước sự ấy tiếu vậy.

Lễ cáo-tạ Liệt-miếu. — Sáng ngày 15 Septembre (24 tháng bảy ta) vâng theo lời sắc chỉ thời bộ Lễ cung-cấp lễ phẩm đến Liệt-miếu, lại có một vị Khâm-mạng đến làm lễ Cáo-tạ về việc Ngự-giá như-Tây nay đã hồi-loan. — Khi làm lễ thời các nghi chú đã diễn dương một cách rất long trọng. Đến bốn giờ chiều hôm ấy Hoàng thượng suất đình-thần đến làm lễ tạ Liệt-miếu. Lễ nầy cũng diễn đủ nghi-văn như lễ trước Ấy là lễ cáo-tạ Liệt-miếu đã xong vậy.

Cuộc yến-hạ Hoàng-thượng. — Tối hôm 14 Septembre ở phủ Khâm-sứ có thiết-tiệc đại-yến để khánh-hạ Hoàng-thượng cùng quan Khâm-sứ sang khi từ Thượng-quốc trở về được vạn-an.

Tiệc ấy khoản-đãi rất trọng-thể và có mời hai đức ông Hoàng-thân, các Hộ-giá đại thần cùng viện Cơ-mật, và các quan Thô-biển các tòa. Trong khi yến ẩm đàm đạo thời đã tỏ thấy lòng thân-ái của Hoàng-thượng cùng đình-thần đối với nghĩa giao hiếu của chánh-phủ Bảo-hộ rất có nghĩa quan-thiết lắm.

Trong cuộc yến lại có đánh nhạc rất vui vẻ, mãi đến 10 giờ Hoàng-thượng mới ngự hồi cung. Quá mười một giờ đêm tịch mới giải tán.

Tiệc mừng các quan Tùy giá. — Tối hôm 13 Septembre cụ Võ-Hiển Tôn-thất đại-thần có truyền thiết một tiệc rất trọng thể tại Bộ đường để đãi các vị hộ giá đại thần và mười ba tỉnh phó ngoại thần về Kinh-đô khánh hạ Hoàng-thượng.

Tiệc ấy mới cả thảy hơn bốn mươi vị quan lại và trong khi yến ẩm đàm đạo đã rất nên vui mừng lắm vậy.

Trả lễ ở điện Huệ-nam. — Điện Huệ-nam tức là điện Hòn-chén là một nơi có tiếng linh thiêng và cũng. Phàm người có sở nguyện cầu lắm đều được như ý cả.

Trong khi Hoàng thượng ngự giá như Tây thời nghe rằng có bốn vị đại thần đã hết lòng trung thành ái ái cầu mình lại Hành ý của các bà Phi, Tần là lệnh-ái có cầu nguyện mong thành lực phù trì Ngự giá viễn thiệp cho được vạn an, nên đã phát nguyện sự ấy. Nay Hoàng-thượng Ngự giá hồi loan đã được vạn an, nên bốn cụ lớn có làm lễ tạm sinh đem trả lễ hoàn nguyện tại điện ấy tối hôm 16 Septembre.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Nhơn-dân hoan nghênh Ngự giá. — Trước khi Ngự-giá hồi loan thời bách tánh nhơn-dân thấy đều có lòng vui vẻ được tin Hoàng-thượng đã sắp hồi loan đến Kinh-đô, và ai nấy có ý muốn được đi nghênh tiếp Ngự-giá một cách rất nhiệt-thành lắm.

Vừa được lời trát của phủ Thừa-thiên sức cho các phẩm viên ở duyên-đỗ phải nên đem cho nhiều nam phụ lão ấu đến chực tại các nơi Hoàng-ân hải hạ, chờ khi chuyển xe riêng của Ngự-giá đi ngang qua mà hoan-hô để tỏ lòng ái đối của chúng dân.

Vậy trước khi Ngự-giá sắp đến địa-phận tỉnh Thừa-thiên thời ga nào ga nấy ở gần hai bên chen chật những người làm nhiều nào dị-thường ; lắm lúc làm cho sự kiểm-soát của các nhà ga phải ngăn trở và phải xin linh-lệ ở huyện đến đẹp. Mãi đến lúc Ngự-giá đi ngang qua, thời thấy những bọn dân ấy hoan hô vừa vỗ tay vừa reo rằng « Vua ta đi xa đã về ». Tiếng reo mừng ấy làm chấn động cả gần xa đều khắp. Trong lúc hoan hô ấy nghe rằng Hoàng-thượng cũng bàn rằng nghe có tình cảm động lắm và cũng để tỏ lòng ái-đối của chúng dân.

Hoàng-thượng vì nước vì dân mà Ngự-giá như Tây đi lịch thiệp bốn bao nhiêu tỉnh cảnh từ Nam-bang đến Thượng-quốc, lại đến khi Ngự-giá hồi loan, trên thấy lưỡng Tôn-cung Thánh-thể khang kiện, Đình-thần khánh hạ, dân-sự hoan nghênh lại trông thấy mưa mùa màng được, gió thuận mưa hòa, thật đã nên một về thái-bình thịnh trị. Lại có một điều lành ứng trước là khi Ngự-giá khải loan ở Phước-tượng sơn lại bắt được một thớt voi. Ấy là điềm Thái-bình hữu tượng đã hiện nhiên vậy.

Tưởng rằng từ rày về sau cuộc thái bình cường phú nơi bởi Thánh đức mà muôn dân được cậy trông. Thật qui báu thay !

Một tin mừng cho các hiệu xe

Công-ty đồng xe « SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS », 7, Boulevard Bobillot, Hanoi, mới có hàng bán Pháp sang nhiều lắm, bán hạ tới 50 °/°, xin tính giá bớt như sau nầy

		Trước bán	Bây giờ
Trục xe đúc-sẵn	mỗi chiếc	25 $ 00	14 $ 00
Vành bánh khoan rồi	— đôi	12 00	6 00
Tay hòm cả mũ ốc	— trăm	12 00	5 50
Dây tây	— đôi	18 00	9 00
Vải cá cuống rộng 1 m 20	— thước	3 20	2 50
Vải cá đóng tựa	— thước	5 00	3 50
Lốp Michelin	— đôi	45 50	13 00
Ruột Micl elin	— đôi	6 00	4 50

Cần nhiều thứ bằng nửa cũng có 1 ệ giá, nhưng nếu bạc xuống dưới 7 francs thì tùy tính giá khác.

Cứ viết thư hỏi : PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI
Số 7, cạnh trường Y viện — Giây nói số 73.

2008

同安 VÔI 昌泉

Vừa trắng, vừa rẻo, vừa quánh, vừa nở, tốt nhất Trung-Bắc lưỡng-kỳ là vôi Đồng-giao ; mua ngay của chủ lò sau giờ cũng vẫn rẻ. Xin hỏi :

NGUYỄN-CẢNH
14, Phố hàng Cỏ (Đồng xuân), Hanoi.
2033

BÁN BUÔN, BÁN LẺ

Các thứ hàng tơ lụa Bắc-kỳ, hàng tây, hàng tàu và hàng Saigon v. v.

MỚI SANG :

Vải imperméable may áo đi mưa, nhiều mầu đẹp và tốt lắm, nên viết giấy đến mua mau kẻo hết.

Cửa hàng sẵn có thợ may tây và ta rất khéo.

Kính cáo

NAM-THINH
Selerie et Tailleur
5, Rue des Cantonnais, HANOI
2018

DẦU XỨC TÓC THƯỢNG HẢO HẠNG :
Dùng nó sạch dầu — Mượt tóc
Tốt tóc ra — Hết gầu

Các qui-khách đến thử hút xin cẩn thận xác thủ đèn này

Chai thật đẹp . . . . 14 fr 50
Chai lớn . . . . . 8 . 00
Chai nhỏ . . . . . 3 . 75

Mua sản chai thì được giá hạ
BÁN TẠI :
GRANDS MAGASINS RÉUNIS
(Nhà Gô-đa cũ)
Trên gác có bày đồ chơi
2074

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÉS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ *để chữa a-phiện*
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 00 một chai

Theo luật mới về Muốn dùng thuốc nầy phải xin đơn quan Bảo-hộ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 : 00 một lọ

Máy thứ bán-hiệu hay bán :
Các thứ thuốc bào-chế dùng bề tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là « 5 c.c. trị bệnh Giang-mai
Thuốc nó gió SIROP PECTORAL *đặc-trị, ho mũi.*
Thuốc *Lão chi người lớn dùng được thôi*

Thuốc lậu hiệu MONTÉS
Thuốc đóng = 2 $ 00 lọ 30 viên
Thuốc thụt = 0 $ 90 một chai
Chữa các chứng lậu, chẳng kì mới hay cũ : uống thuốc cachets antiseptiques rồi thụt thuốc blennhorricide của Bản-hiệu thì khỏi khỏi. Thuốc nầy đã chữa được số đông người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 : 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như : Kinh nguyệt không đều, hay bị bệnh bạch đới đau bụng, mình mẩy, nhức đau lưng, gió rét, uống thuốc nầy đỡ nhức đau lắm, lại mau lại trong mình đã bao lâu.

ĐỒ BUỘC THUỐC
SỬ DỤNG ĐỂ TRỊ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MO-SÉ
Kính-hiển, kính-thiên, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGIA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuốn và bán lẻ
Bán cất và bán lẻ
« THUỐC ĐẾT »
0 $ 80 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất hay và rất mau. Dùng thuốc nầy rồi thì nên uống thuốc nầy cho tiệt nọc. Dùng thuốc khác thì cũng cần phải uống thuốc nầy thì mấy chốc chắc hẳn được ! Thuốc nầy rất hiệu, rất quí ; ai chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người ra bội.
Muốn dùng thuốc nầy trong mùa thì nên mua một chai lớn 1/4 litre. Giá có 3 $ 00 mà thôi. 25

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU
(hiệu đầu nai)

Một vị độc-giả có viết thư lại cho chúng tôi và cái giá trị và cảnh đáng thuốc Dragées Rabuteau thế nào, vì ngài đã nhờ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) ấy mà khỏi được bệnh hao-tổn tinh thần, mỏi mệt sức khỏe, mà đã chuyển thành ra bệnh đau dạ dầy và đau gân cốt.

Vậy xin kể ra sau nầy : Thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) nầy hảo chế có chất sắt là một chất rất bổ về đường khí huyết, lại có khi đem làm iodure để bọc cho huyết được trong sạch mà làm cho tiêu tan những bọn bẩn ra ngoài nữa. Người ta thường thấy phần nhiều người bị bệnh hư huyết, xanh-xao và yếu đuối, đau mỏi, đau cuống họng, có nhỡ g mụn mọc sau sần lên ở mặt. Đau bà con gái thì nguyên kỳ không đúng, thường hay s nh ra đau bụng.

Muốn cho khỏi bệnh các bệnh ấy thì nên dùng độ vài lọ thuốc Dragées Rabuteau (hiệu đầu nai) là một thứ thuốc kinh-nghiệm đã lâu, lại là một thứ thuốc có đánh-tiếng hơn cả

Có cửa hàng bào chế lớn đều có bán cả.

2056

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố-ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-quán thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tây ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2041

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

NÊN CẨN THẬN — Chúng tôi kính trình các-qui khách biết rằng chúng tôi mới bắt được mấy người nhà quê mạo tên đem ra nhà đánh các cửa để làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bán giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhỏ hơn các thứ bột nhác, không có thứ bột nào nhỏ bằng.

Vậy các qui khách khi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phốt-phát giả, có nên của thật để bao phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhỏ thì đừng nên mua.

Nếu mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem. Song nếu ai bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau nầy :

2200 $ 00 một tấn (le tonne de 1000 kilos)	hiệu « PH. 19/21 ».	
99 . 00 —	hiệu « PH. S ».	
80 . 00 —	hiệu « PH. K ».	

Phốt phát hiệu « PH. 19/21 » để bón ruộng đất chua, đất mặn

Phốt phát hiệu « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu nầy thì nhỏ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 19/21 ».

Phốt phát hiệu « PH. K » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. K » nầy là một thứ phốt phát chúng tôi mới chế ra có chịu lắm, mấy thứ bột Potasse 80e-tại) ở bên Tây đem sang.

Đàng thứ phốt-phát hiệu « PH. K » nầy mà bón cho các rau (Légumes) nhất là Bắp cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG — Mỗi một mẫu vải bón hoa là 200 cân tây vải trước năm mười ngày rồi cày cuống được, hay cày trước năm mười ngày rồi vải phốt-phát cũng được

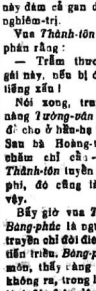
MUA LẠI BAO KHÔNG. — Bao gai không (cho on jute vide) hãy cần thận lận mà đem lại giá tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một bạc chỉ 0$18) Nếu bao xách và hơi thủng thì chúng tôi không nhận nữa.

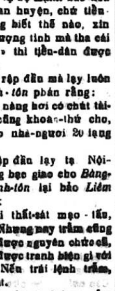
Các qui khách cần nói nan điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Hạ-Lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin bá-giả lời ngay.

2035

KEM HIỆU BERTHUIN

Xoa thứ kem nầy thì da đẻ được mềm mại, chả khác gì nhung vậy

PACHOD Frères & Cie LYON

2050

No 887

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-BỒ-MỘC *dịch thuật*

Nàng *Tường-vân* lại tâu rằng :

— Không có đầu để thì lại càng khó làm.

Vua *Thành-tôn* biết nàng là người có học, mới phán rằng :

— Bây giờ cứ lấy việc nàng bỏ nhà trốn đi, ngày nay lại được gặp-gỡ làm đẹn để.

Nàng *Tường-vân* vâng mệnh, cầm bút viết xuống tờ giấy, phát chốc đã thành bài thơ (1). Nàng qui đưa cho nội-giám, nội giám để lên trên long-án, vua *Thành-tôn* mở xem, rồi bảo *Mạnh-lệ-quân* rằng :

— Người con gái này tài-học mẫn-tiệp, quả là *Mạnh-lệ-quân* không sai. Trẫm cũng là nhà-ngươi lỗi giờ mất kém, cho nên nhìn không rõ.

(1) Trong nghề thơ thì thơ thần-tình là khó hơn cả, xưởng chỉ lại là kẻ ngoài cuộc mà trần-tình của một người không biết bao giờ. Thế mà bài thơ trần-tình của nàng *Tường-vân* nầy chẳng những văn chương chải-chuốt mà ý tứ càng đối-đáo, khen cho nàng thật tài-tình không thuộc về mà khéo đúng vai như thế ! Tiếc rằng trong khi vội vàng, dịch giả không có sẵn mẫn-tiệp để dịch cho kịp, xếp xin khất đến bao giờ dịch được sẽ đăng vẫn xuôi, hoặc là đợi đến khi xuất bản thì in vào sách.

— *Mạnh-gia-linh* quì xuống tâu rằng :

— Người này thực không phải là em gái tôi, sao lại dám mạo nhận, xin bệ-hạ nghiêm trị cái tội « Khi quân » ấy để răn cho những kẻ sau này.

Vua *Thành-tôn* nói :

— Người này tất vì sự ngheo khổ mà tham cầu phú-quí, nhưng đã có tài học như thế thì ta cũng nên khoan-thứ cho.

Nói xong, lại cười mà hỏi nàng *Tường vân* rằng :

— Trẫm định cho Trung-hiếu-vương lấy nàng làm thiếp, nàng nghĩ thư thế phòng đã được công bằng chưa ?

Nàng *Tường vân* mừng-rỡ, vội-vàng sụp lạy mà rằng :

— Bệ-hạ rộng ơn mà cho được như thế, thật là rất công-bằng.

Vua *Thành-tôn* thấy nàng không dám tranh-biện về sự thật-giả, khen thầm cho nàng cũng là người khôn-ngoan, mới bảo *Hoàng-phủ thiếu-hoa* rằng :

— Nay trẫm đuổi người con gái này về thì chẳng làm khổ người ta một đời, thôi thì trẫm cho nhà-ngươi lấy làm thiếp.

Hoàng-phủ thiếu-hoa không bằng lòng, liền qui xuống mà tâu rằng :

— Muôn tâu bệ-hạ ! kẻ hạ-thần không phải là phường hiếu-sắc, nếu lấy người con gái này làm thiếp thì chẳng hóa phụ tấm lòng trinh tiết của bọ *Mạnh* lắm ru ! Người con gái này dám cả gan dối vua, xin bệ-hạ nghiêm-trị.

Vua *Thành-tôn* ngẫm-nghĩ hồi lâu, phán rằng :

— Trẫm thương cho người con gái này, nếu bị đuổi về thì thật đeo lấng xấu !

Nói xong, truyền nội-giám đưa nàng *Tường-vân* vào Vạn-thọ cung để cho ở hầu-hạ bà Hoàng-thái-hậu. Sau bà Hoàng-thái-hậu thấy nàng nhàm chỉ cẩn-thận, lại bảo vua *Thành-tôn* truyền nàng vào hàng cung phi, đó cũng là nàng có phúc to vậy.

Bấy giờ vua *Thành-tôn* nghĩ giận *Bàng-phác* là người khi quân, mới truyền chỉ đòi diệc-dân là *Bàng phúc* đến triều. *Bàng-phác* đứng ngoài ngọ môn, thấy vàng *Tường-vân* vào mãi không ra, trong lòng lo ngại, lại nghe lệnh đòi diệc-dân vào, sợ toát mồ-hôi, khôn-nỗi vào triều.

Bàng-phác phải phục ở trước sân rồng mà tâu rằng :

— Tiểu-dân là *Bàng-phác* đã vào triều.

Vua *Thành-tôn* quát mắng rằng :

— *Bàng-phác* kia ! mày là một đứa tiều-dân, sao dám giả-mạo *Mạnh-lệ-quân* để dối triều-đình.

Bàng-phác tâu rằng :

— Việc này là tự bọ *Mạnh* bảo tiểu dân đi trình quan huyện, chứ tiểu-dân thực không biết thế nào, xin thánh-thượng lượng tình mà tha cái tội « Khi quân » thì tiểu-dân được đội ơn vạn bội.

Nói xong, cứ rập đầu mà lạy luôn miệng.

Vua *Thành-tôn* phán rằng :

— Trẫm thấy nàng hơi có chút tài-mạo, cho nên cũng khoan-thứ cho, nay thưởng cho nhà-ngươi 20 lạng bạc mà về đi.

Bàng-phác rập đầu lạy tạ Nội-giám lấy 20 lạng bạc giao cho *Bàng-phác*. Vua *Thành-tôn* lại bảo *Liêm* tri-huyện rằng :

— Nhà-ngươi thất-sát mạo-tấu, cũng là có tội. Nhưng nay trẫm cũng khoan-thứ cho được nguyên chức cũ, nhà-ngươi cần không được tranh biện gì với *Bàng-phác* cả. Nếu trái lệnh trẫm, sẽ bị trọng phạt.

Liêm tri huyện lạy tạ lui ra, cảm phục vua *Thành-tôn* là người ông vua đại-lượng, không chấp lỗi nhỏ. Khi về đến nhà trọ, thấy giận *Bàng-phác* làm tiêu, để đến nỗi xuýt nữa thì phiền cho mình mất đứt cái quan-hàm thật phẩm, lại còn tốn thêm mất mấy nghìn lạng bạc về tiền lộ phí tiền kinh nữa.

Bàng-phác nghĩ thầm : bây giờ tiền lộ-phí trở về ít ra cũng đến ngót trăm lạng bạc, ta về chuyến nầy thì chẳng những huyện quan báo cáo, có lẽ ngay hiềm đến thân-gia, mà bị chúng chê cười, cũng chẳng còn mặt mũi nào nữa. Nghĩ vậy, mới bỏ đi phương khác, đó thật là một cái gương báo-ứng cho những kẻ không biết giữ bổn-phận của mình.

Lại nói chuyện khi cha con *Hoàng-phủ-kinh* và vương-phủ *Hoàng-phủ thiếu-hoa* đem chuyện *Mạnh-lệ-quân* giả nói với *Đoãn* pha-nhân *Đoãn* phu-nhân nói :

— Mày mà là lại không mắc lừa.

Hoàng-phủ thiếu-hoa nói :

— Người ấy cũng vì người trong triều tranh không giống như chúng chúng tôi, khi nào ta lại làm được !

Hoàng-phủ-kinh nói :

— Nhà *Hoàng-phủ* sai gia-tướng đem tiền đến cho *Tô-đại-nương*.

Tô-đại-nương nói :

— Ngày nay phu-nhân và nàng *Phương-thị* đến được bình yên cả rồi, tôi lại trở về *Vương-phủ* ở làm.

Đoãn phu-nhân khen phải, liền sai gia-tướng đem tiền sang nhà bọ *Mạnh* đón *Tô-đại-nương*. Bấy giờ trong nhà bọ *Mạnh* đang bàn nhau về việc *Mạnh-lệ quân* giả, bỗng thấy nữ tỳ vào báo rằng :

— Nhà *Hoàng-phủ* sai gia-tướng đem tiền đến đón *Tô-đại-nương*.

Tô-đại-nương nói :

— Ngày nay phu-nhân và nàng *Phương-thị* đều được bình yên cả rồi, tôi lại trở về *Vương-phủ* ở làm.

Đoãn phu-nhân nói :

— Chẳng cần gì việc *Mạnh-lệ-quân* giả mà cho người đón về đã hỏi chuyện đó thôi. Hôm nay đã gần tối rồi, ấn là để đến ngày mai sẽ về.

(Còn nữa).

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN
Certifié l'insertion